

Täysistunto

Keskiviikko 27.5.2026 klo 14.15—17.38

Täysistunto alkoi klo 14.15. Täysistunto päättyi klo 17.38.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.15—15.58) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (15.58—17.38).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain ja liikehuoneiston vuokrauksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2026 vp

Pöytäkirjan liite Muutosehdotus 26.5.2026 Liite 2A

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 8/2026 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 26.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Pinja Perholehto on edustaja Timo Suhosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Lisäksi yleiskeskustelussa edustaja Mai Kivelä on edustaja Pia Lohikosken kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään edustajille toimitetun muutosehdotuksen mukaisena. (Pöytäkirjan liite 2A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotus

52 §

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensin äänestetään edustaja Mai Kivelän ehdotuksesta edustaja Pinja Perholehdon ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Pinja Perholehdon ehdotus ”jaa”, Mai Kivelän ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 12; poissa 31 (äänestys 1). Tässä äänestyksessä voitti Pinja Perholehdon ehdotus.

2) Mietintö ”jaa”, Pinja Perholehdon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 56; poissa 33 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 33/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 45/2026 vp

Toimenpidealoite TPA 62/2025 vp, 27/2026 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 26.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Inka Hopsun kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 75; poissa 33 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 45/2026 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Eläinten oikeudet perustuslakiin

Kansalaisaloite KAA 8/2023 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 3/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Keskustelu asiasta päättyi 26.5.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Keskustelussa edustaja Inka Hopsu on edustaja Mai Kivelän kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä kansalaisaloitteeseen KAA 8/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Inka Hopsun ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 30; poissa 33 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mikko Polvinen (kesk) tarkoitti äänestää ”jaa”.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 102 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.21 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laeiksi sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 102 §:n muuttamisesta. Esitys liittyy tuttavallisemmin Kanta-lääkityslistan nimeeseen hankkeeseen ja tarkemmin sen kolmanteen vaiheeseen. Kaikki lääkityslistaan

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

sisältyvät tiedot ovat lähtökohtaisesti samanlaisina kaikkien ammattihenkilöiden ja potilaan itsensä nähtävissä kansalaisen käyttöliittymän kautta.

Kanta-lääkityslista-hankkeen edistyminen on hieno asia. On lääkeshoidon onnistumisen kannalta tärkeää, että kansalaisilla ja heitä hoitavilla tahoilla on käytössä kaikki lääketiedot. Kun lääkitystiedot ovat yhdessä paikassa ja ajantasaisina, asiakkaan arki helpottuu konkreettisesti ja lääketurvallisuus paranee.

Tällä esityksellä ehdotetaan siis jälleen laajennettavaksi niitä tietoja, joita potilaan lääkehoidosta tallennetaan Kanta-palveluiden Reseptikeskukseen. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on erityisesti iäkkäiden ja monisairaiden henkilöiden entistä vaikuttavampi lääkehoito sekä tiedon saatavuus ja tiedonkulku potilaan lääkehoitoon osallistuvien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden sekä apteekin välillä.

Uusina tietoryhminä Reseptikeskukseen tallennettaisiin potilasta koskevat lääkehoidon tarkistusmerkinnät ja lääkehoidon huomiomerkinntät sekä potilaan itsehoitovalmisteen käyttöä ja potilaan laitoshoidon tilannetta koskevat merkinnät. Esityksellä annetaan tarvittavat säännökset Reseptikeskukseen tallennettavaksi ehdotettujen tietojen käsittelystä sosiaali- ja terveydenhuollossa ja apteekkeissa. Reseptikeskuksen rekisterinpitäjiksi säädettäisiin nykyisten sähköisiä lääkemääräyksiä laativien palvelunantajien ohella myös Reseptikeskukseen tietoja tallentavat palvelunantajat. Palvelunantajia koskevat vastuut laajenisivat koskemaan myös näitä muita tietoja tallentavia tahoja. Rekisterinpitäjän velvollisuuksia ei muutettaisi sisällöllisesti, vaan kysymys on rekisterinpitäjien laajenuksesta tietosisällön laajentumisen vuoksi.

Sosiaalihuollon palvelunantajalla on jo aiemmin säädetty tiedonsaantioikeus Reseptikeskuksen lääkemääräystietoihin. Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä sosiaalihuollon palvelunantajalle säädettäisiin tiedonsaantioikeus Reseptikeskuksen tietoihin myös nyt Reseptikeskukseen lisättäviksi ehdotettujen tietojen osalta. Sosiaalihuollon palvelunantajalle säädettäisiin määräaika, 1.10.2029, jolloin sen olisi viimeistään otettava käyttöön Reseptikeskus. Käyttöönottovelvollisuudesta sinänsä säädetään jo voimassa olevassa asiakastietolaissa.

Apteekille on jo aiemmin säädetty tiedonsaantioikeus valtakunnallisen lääkityslistan tietoihin. Ehdotetut uudet tietosisällöt tulisivat sisältymään potilaskohtaiseen koosteeseen, valtakunnalliseen lääkityslistaan, eli apteekin tiedonsaantioikeutta koskevia säännöksiä ei ole tarvetta muuttaa.

Säännöstä, joka koskee apteekin oikeutta saada lääkemääräystiedot lääketta toimittaessaan potilaan tekemästä kiellosta huolimatta, muutetaan sen vuoksi, että nykyisen lain sanamuodon tulkinnan vuoksi lääkkeen ostaja on käytännössä voinut jäädä ilman lääketta, jollei hänellä ole mukanaan fyysistä paperitulostetta potilasohjeesta tai reseptien yhteenvedosta. Jatkossa lääkkeenoston yhteydessä riittäisi myös sähköisesti esitetty tieto lääkityslistasta.

Lailla säädettäisiin tarkemmin eri ammattihenkilöiden oikeudesta tallentaa ehdotetut tiedot Reseptikeskukseen. Velvollisuutta siihen ei olisi. Valtakunnallisen lääkityslistan laajentamisen käyttöönotolla tavoitellut hyödyt tosin jäänevät saavuttamatta, jos uusia merkintöjä ei kirjattaisi keskitetysti Reseptikeskukseen.

Potilaalla on kielto-oikeus lääkkeisiin, ja ehdotuksen mukaan kielto-oikeus koskisi myös itsehoitovalmisteesiin liittyviä tietoja. Esityksellä ehdotetaan uutta poikkeusta tarkistus- ja huomiomerkinntöjen osalta tietyissä tilanteissa. Potilaan kiellosta huolimatta luovuttaa voitaisiin hoitosuhteessa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelunantajalle

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

ja lääkkeenmääräjälle sekä potilaan lääkehoitoon osallistuvalla apteekilla lääkehoidon tarkastusmerkintää koskevat tiedot alkuperäisen tarkistuksen mukaisina sekä lääkehoidon huomiomerkinnot. Ehdotuksessa säädettäisiin, että potilaalla olisi oikeus saada pyynnöstä pääsy itseään koskeviin lääkehoidon huomiomerkinnotiin, jollei tietosuojalain 34 §:stä tai asiakastietolain 74 §:stä muuta johdu. Tämä vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin rajoittamisen tavoista.

Lisäksi lääkemääräyslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että potilaskohtaista erityislupaa edellyttävät lääkevalmisteiden lääkemääräykset tulisi laatia sähköisesti, ei vaihtoehtoisesti kirjallisesti tai sähköisesti.

Sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2026 ja osin myös 1.10.2027 ja 1.10.2029. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2026.

Kiitos, tässä aika teknisestikin esitettyinä nämä hallituksen esityksen keskeiset sisällöt. Oleellinen asiahan tässä on se, että lääkehoidon jatkuvuus ja turvallisuus ja myös asiakaslähtöisyys paranevat, eli saadaan vihdoinkin lääkityslista käyttöön ja siihen tämän lain myötä vielä uusia toiminnallisuuksia ja uusia tietoja. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.27 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomessa lääkehoito on yksi keskeisimmistä terveydenhuollon osa-alueista mutta samalla myös yksi suurimmista riskeistä. Lääkitykseen liittyvät haittatapahtumat koskettavat merkittävää osaa potilaista, ja erityisesti iäkkäillä ne ovat yleinen syy päivystykseen hakeutumiseen. Nyt tämä uudistus vastaa juuri tähän ongelmaan. Siinä kyse on ennen kaikkea potilasturvallisuudesta ja erityisesti ikäihmisten mahdollisuudesta saada oikea-aikaista ja laadukasta hoitoa.

Arvoisa puhemies! Keskeinen muutos on se, että potilaan lääkitystiedot kootaan nykyistä kattavammin yhteen paikkaan, valtakunnalliselle lääkityslistalle. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että hoitava lääkäri, hoitaja, apteekki ja myös potilas itse näkevät saman ajantasaisen kokonaiskuvan lääkehoidosta. Tämä on potilasturvallisuuden näkökulmasta ratkaiseva asia.

Turvallisuus terveydenhuollossa ei synny yksistään toimenpiteistä vaan siitä, että tieto kulkee oikeaan aikaan oikealle ihmiselle. Ikäihmisten näkökulmasta kyse on vielä suuremmasta asiasta. Yhä useampi iäkäs suomalainen käyttää useita lääkkeitä samanaikaisesti. Samalla heidän hoitonsa tapahtuu yhä useammin monen eri toimijan kautta, kuten perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa, kotihoidossa ja apteekissa. Jos tieto ei kulje, kokonaisuus pirstaloituu ja riski virheisiin kasvaa. Siksi tämän esityksen tavoitteena on juuri lääkehoidon kokonaisuuden hallinta. Kun kaikki keskeiset tiedot, myös itsehoitovalmisteet ja lääkitystä koskevat arvioinnit, ovat samassa järjestelmässä, voidaan välttää päällekkäisiä lääkityksiä ja vaarallisia yhteisvaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Tiedonkulun lisäksi turvallisuuden näkökulmasta myös hoidon saatavuus on tärkeää. Kun sosiaalihuollon toimijoilla, kuten kotihoidossa, on jatkossa pääsy ajantasaiseen lääkitystietoon, hoitoa voidaan toteuttaa sujuvammin, turvallisemmin myös kotona. Tämä tukee sitä, että ikäihmiset voivat asua pidempään kotona ja saada tarvitsemansa hoidon ilman tarpeettomia käyntejä tai sairaalajaksoja. Samalla se vähentää

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

terveydenhuollon kuormitusta, kun vältetään virheellisestä lääkityksestä johtuvia komplikaatioita.

Vaikka uudistus on viesti monista parannuksista, on meidän kuitenkin tärkeää tunnistaa myös tämänkaltaisen uudistuksen riskit. Kun tieto keskitetään, kasvaa vastuu tietosuojasta ja tietoturvasta. Mitä enemmän tietoa on yhdessä järjestelmässä ja mitä useammalla ammattilaisella on pääsy siihen, sitä tärkeämpää on huolehtia pääsyn hallinnasta ja valvonnasta. Terveystietojen tulee olla turvassa myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan tämä lakimuutos vie suuntaan, jossa terveydenhuolto on yhtenäisempi, turvallisempi ja vaikuttavampi. Se vahvistaa potilasturvallisuutta, parantaa ikäihmisten hoidon laatua ja sujuvoittaa palveluiden saatavuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

14.32 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Ihmisen lääkitystietojen täytyy löytyä helposti oikeasta paikasta silloin, kun niitä tarvitaan. Kyse on potilasturvallisuudesta, sujuvammasta arjesta ja myös siitä, miten käytämme järkevällä tavalla verorahoja.

Suomessa on paljon iäkkäitä ja monisairaita potilaita, joilla voi olla käytössä useita lääkkeitä samanaikaisesti. Tiedot lääkityksistä eivät kuitenkaan aina ole samassa paikassa, vaan tiedot saattavat olla hajallaan eri järjestelmissä. Pahimmissa tapauksissa tiedot ovat ylhäällä paperilapulla tai vain ja ainoastaan iäkkään omaisen muistin varassa. Se lisää riskiä ja mahdollisuutta virheille. Silloin voi tulla tilanteita, joissa ihmiselle annetaan päällekkäisiä lääkkeitä, lääkkeiden yhteisvaikutukset havaitaan vaaralliseksi tai ihmiselle annetaan täysin tarpeettomia lääkkeitä vain siksi, ettei kenelläkään ole kokonaiskuvaa ihmisen senhetkisestä lääkityksestä. Siksi on todella tärkeää, että kehitämme Kanta-palveluita siten, että lääkityslista olisi oikeasti ajan tasalla ja mahdollisimman kattava.

Arvoisa puhemies! Jokaisen suomalaisen tulisi saada turvallista hoitoa riippumatta siitä, asuuko esimerkiksi kotona tai palveluasumisessa. Kun varmistamme, että tieto lääkityksistä kulkee entistä paremmin lääkärin, hoitajan, apteekin ja tarvittaessa myös sosiaalihuollon välillä, vähennämme virheitä ja hoidon laatu paranee. Se tarkoittaa myös parempaa arkea ja hyvinvointia ihmisille.

Hyvä ja odotettu muutos on myös se, että jatkossa myös itsehoitolääkkeet voidaan kirjata Kanta-lääkityslistalle. Moni ihminen käyttää esimerkiksi särkylääkkeitä, monivitamiineja tai muita valmisteita ilman, että kertoo niistä lääkärin tai hoitajan vastaanotolla. Silti niillä voi olla isoja yhteisvaikutuksia otettavien reseptilääkkeiden kanssa. Kun otettavien lääkkeiden kokonaisuus näkyy yhdestä paikasta, turvallisuus paranee.

Tulevaisuudessa myös sosiaalihuollon ammattilaisilla olisi mahdollisuus nähdä lääkitystietoja silloin, kun se on heidän työnsä kannalta välttämätöntä. Esimerkiksi kotihoidossa, päihdehuollossa tai sosiaalihuollon laitoksissa työntekijät osallistuvat usein asiakkaiden lääkehoidon toteuttamiseen, ja silloin heillä täytyy olla käytössä oikeat ja ajantasaiset tiedot asiakkaista ja heidän lääkityksistään.

Arvoisa puhemies! Potilasturvallisuutta parantavien seikkojen lisäksi tämä hallituksen esitys tuo myös taloudellisia hyötyjä. Kun jatkossa tiedot löytyvät yhdestä paikasta ja lääkityksiä arvioidaan kokonaisuutena, niin turhat lääkkeet, virheet ja päällekkäiset lääkevalmisteet vähenevät ja voivat jäädä kokonaan pois. Samalla työntekijöiden työaika

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

säästyy niin hyvinvointialueilla kuin apteekissakin, jolloin vapautuvaa työaika voidaan käyttää muuhun.

Kun tietoa keskitetään yhteen paikkaan, meidän tulee kuitenkin huolehtia ihmisten tietosuojasta. Lääketiedot ovat osa terveystietoja, ja niitä pitää käsitellä erityisellä tarkkuudella sellaisten henkilöiden toimesta, joilla on siihen työnsä puolesta oikeus ja aito tarve. Tässä esityksessä onkin huomioitu myös tietosuoja ja käyttöoikeudet, ja niiden osalta on tehty täsmennyksiä saadun lausuntopalautteen perusteella. Samalla täytyy huolehtia siitä, että jokaisella suomalaisella pitää olla mahdollisuus nähdä omat tietonsa ja ymmärtää, mihin niitä käytetään ja kuka niitä käyttää.

Arvoisa puhemies! Olen hyvin tyytyväinen, että sotealalla hyödynnetään teknologiaa juuri tämänkaltaisiin hankkeisiin, jotka vähentävät kustannuksia, helpottavat työntekijöiden työtä ja samalla parantavat meidän kaikkien potilasturvallisuutta. — Kiitos ministerille tämän esityksen tuomisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.36 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies, arvon ministeri! Käsittelyssämme olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on se, että potilaan lääkehoitoa koskevat tiedot tallennettaisiin nykyistä laajemmin Kanta-palveluiden Reseptikeskukseen. Tällä parannettaisiin erityisesti iäkkäiden ja monisairaiden henkilöiden lääkehoidon turvallisuutta ja vaikuttavuutta sekä parannetaan tiedonkulkua lääkehoitoon osallistuvien terveyden- ja sosiaalihuollon palveluntarjoajien ja apteekkien välillä.

Reseptikeskuksen tiedot tulisivat näkymään valtakunnallisella lääkityslistalla eli Kanta-lääkityslistalla, josta niitä voisivat hyödyntää lääkehoidon ammattilaiset ja kansalaiset. Reseptikeskukseen lisättäisiin seuraavat tiedot: potilasta koskevan lääkehoidon tarkastusmerkinnät, lääkehoidon huomiomerkinnot sekä potilaan itsehoitovalmisteen käyttöä ja potilaan laitoshoidon tilannetta koskevat merkinnät. Sosiaalihuollon ammattihenkilöt saisivat tarkastella Kanta-lääkityslistan tietoja silloin, kun se on heidän työnsä kannalta tarpeellista. Sosiaalihuollon palveluissa tarvitaan potilaan lääkitystietoa muun muassa, kun arvioidaan palvelutarvetta tai kun toteutetaan lääkehoitoa lääkkeen käyttäjän puolesta.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön Lääkkeet ja apteekkitalous -hanke korostaa rationaalista lääkehoitoa, lääkitysturvallisuutta ja kustannussäästöjä. Kysymys on siis paitsi tehokkuus- ja lääkitysturvallisuus- myös talouskysymyksestä. Lääkehoidon tiedonhallinnan kehittäminen nykyisestä lääkemääräyskeskeisestä tiedon käsittelystä koko lääkityslistan huomioivaan lääkehoidon tiedonhallintaan edellyttää pitkäjänteistä kehittämistyötä. Lausuntopalautteessakin esitysluonnokseen on kokonaisuutena yleisesti ottaen suhtauduttu myönteisesti. Kritiikki on koskenut lähinnä jatkovalmistelun tarpeita.

Kaiken kaikkiaan esitys on varsin hyvä ja kannatettava. Oikeaan suuntaan ollaan tältä osin menossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.38 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille.

Tämä asia ei millään lailla liity niihin valiokuntiin, missä itse työskentelen, mutta olen kuitenkin aika paljon seurannut omaishoitajien tilannetta, verraten läheltäkin jossain

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

vaiheessa. Se, minkä takia pidän tästä esityksestä, on se, että tämä nimenomaan helpottaa tulevaisuudessa omaishoitajien tilannetta ja mahdollisuuksia huolehtia ja tehdä sitä omaa työtään aiempaa paremmin.

Kun näitä Kanta-palveluja kehitetään, niin parannetaan nimenomaan lääkehoitojen turvallisuutta. Se monasti on ehkä saattanut olla vaikeaa joissain omaishoitoon liittyvissä tapauksissa. Lääkitysturvallisuuden parantaminen ja tämmöinen ajantasainen tieto lääkityksestä on keskeistä paitsi omaishoitajille myös potilaan itsensä sekä myöskin sitten ihan ammattilaisten kannalta.

Tämä esitys tulee minun käsitykseni mukaan hyvinkin parantamaan näitten ammattilaisten mahdollisuutta saada sellainen selkeä kokonaiskäsitys potilaan lääkityksestä, missä on ollut tähän mennessä välillä puutteita, kun ne tiedot tosiaan ovat olleet hyvin sirpaleisesti. Nyt ne tulevat näkymään samanlaisina kaikille potilaan hoitoon osallistuville tahoille ja myös erityisesti sille potilaalle itselleen.

Sitten, kun katsoin, niin jopa tämän muutoksen taloudelliset hyödyt tulevat olemaan merkittäviä, eli kaikin puolin hyvä esitys. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.40 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, ja esityksessä ehdotetaan, että potilaan lääkehoitoa koskevat tiedot tallennettaisiin nykyistä laajemmin Kansaneläkelaitoksen ylläpitämään Kanta-palveluiden Reseptikeskukseen. Reseptikeskukseen tallennetuista tiedoista muodostuu automaattisesti potilaskohtainen kooste, valtakunnallinen lääkitys- eli Kanta-lääkityslista.

Tämä esitys on erittäin hyvä. Tämän esityksen tavoitteena on parantaa lääkehoitojen turvallisuutta potilaan, ammattilaisten ja omaishoitajien kannalta, eli tieto liikkuu. Potilaan lääkityksen kokonaiskuva on helpompi saada ja erityisesti ammattilaisten seurata, ja nämä lääketiedot näkyvät samanlaisina kaikille hoitoon osallistuville.

Yleisesti lääkevirheistä: Sosiaali- ja terveydenhuollossa sattuneet vaara- ja haittatapahtumat tulee kirjata HaiPro-ohjelmaan. Sinne kirjataan myös läheltä piti -tilanteet, ja erityisesti lääkitykseen liittyvät vaaratilanteet tulee kirjata. Näitä kirjauksia tehdään vuosittain kymmeniätuhansia. Pohjois-Savon hyvinvointialueen tutkijaryhmä selvitti ensimmäisenä Suomessa, kuinka paljon lääkehoidon virheet vievät aikaa ja rahaa vuositasolla. Yksinomaan Pohjois-Savossa summa oli 686 000 euroa. Valtakunnallisesti arvioitiin, että noin 15,5 miljoonaa euroa maksavat lääkehoidon virheet — tämän tiedon välitti meille Yle 14.3.2026. Lääkevirhe on merkittävä potilasturvallisuusriski, ja vain noin kymmenesosa näistä lääkevirheistä raportoidaan.

Mitä virheitä sitten lääkityksessä tapahtuu? Antovirhe tarkoittaa sitä, että potilas saa väärää lääkettä, jää ilman lääkettä tai saa väärän määrän lääkettä. Sitten meillä on jakeluvirheet, ja sitten meillä on kirjaamisvirheitä. Mikä estäisi näitä lääkevirheitä? No, yksi on lääkejaon automatisointi eli konejako, joka on käytössä hyvin monissa hoivayksiköissä ja sairaaloissa. Mutta miksi näitä virheitä syntyy? Todetaan, että käytäntöjen puute ja järjestelmävirheet ovat syitä, mutta kyllä myös huolimattomuudella on varmasti paikkansa. Näitä asioita tulisi pohtia erityisesti lääkevirheitä ennaltaehkäistäessä. Yleiset lääkevirheet ovat puutteet kivunlievityksessä, väärät säilytyslämpötilat, ylilääkitseminen ja väärä annostus tai virhe annostuksessa. Nämä

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

uutiset ovat nousseet taas viime päivinä esiin myös julkisuudessa liittyen eräisiin hoivakoteihin.

Eryteisesti tämä hallituksen esitys parantaa ikääntyneiden ihmisten tilannetta, nimittäin haavoittuvassa asemassa olevat iäkkäät kokevat myös lääkityksen eri tavalla. On tärkeää, että iäkkäiden ihmisten lääkityksessä suoritetaan kaksoistarkastusta, pidetään lääkehoitosuunnitelmaa ja myös valvontaa. Huolellisuus lääkkeiden kanssa on aina tärkeää.

On hyvin tärkeää erottaa toisistaan lääkevirhe, väärä annos ja väärä lääke. Lääkkeen haittavaikutukset on myös hyvin tärkeää havaita ja huomioida. Nimittäin lääkkeillä on myös erilaisia yhteisvaikutuksia, ja mikäli potilaat saavat väärää lääkettä, niin yhteisvaikutukset voivat olla myös kohtalokkaita. Tämä hallituksen esitys ymmärtääkseni myös ennaltaehkäisee näitä lääkkeiden yhteisvaikutuksia, koska silloin hoitavilla ammattilaisilla on mahdollisuus nähdä listasta, mitä lääkkeitä henkilölle menee.

Arvoisa puhemies! Potilasvahinkoilmoitusten määrä kasvoi viime vuonna reilusti. Potilasvahinkoilmoituksia oli kaiken kaikkiaan 10 800, mutta kuinka paljon näistä ilmoituksista liittyi lääkevirheisiin? Mielestäni olisi hyvin tärkeää selvittää se, kuinka paljon lääkevirheisiin ihmisiä myös menehtyy Suomessa. Se tieto on tärkeää, ja toivon, että tämän hallituksen esityksen myötä potilasturvallisuus liittyen lääkevirheisiin paranee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, edustaja Kallio on poissa. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

14.44 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Voin rehellisesti todeta, että en ollut aikaisemmin ajatellut, missä kaikissa eri paikoissa ihmisten lääketietoja voidaankaan säilyttää. Samalla ymmärsin, että harva tavallinen suomalainen tietää, kuinka hajallaan heidän omat lääkitystietonsa voivat tällä hetkellä olla.

Moni varmasti ajattelee, että terveydenhuollossa tiedetään automaattisesti, mitä lääkkeitä ihminen käyttää, ja siellä on kaikki ylhäällä samassa paikassa, mutta näin ei kuitenkaan aina ole. Lääketietoja voi olla eri järjestelmissä eri toimijoilla ja palveluntarjoajilla. Osa tiedoista voi puuttua kokonaan tai olla puutteellisia, ja osa tiedoista perustuu siihen, mitä ihminen itse muistaa kertoa vastaanotolla.

Kun mietimme erityisesti vanhuksia ja heitä, jotka kärsivät monesta eri sairaudesta samanaikaisesti, nykytilanne voi aiheuttaa suuriakin ongelmia. Jos ihmisellä on käytössään monia eri lääkkeitä, häntä hoitaa useampi eri lääkäri, kotona käy kotihoito, ihminen asioi itse apteekissa — ja näiden päälle voi olla vielä eripituisia sairaalajaksoja — lääkeshoidosta ei välttämättä ole kunnollista kokonaiskuvaa kenelläkään, ja juuri siksi asiaan ollaan tekemässä muutoksia.

Arvoisa herra puhemies! Kun lääkitystietoja lähdetään kokoamaan nykyistä kattavammin Kanta-palveluihin ja valtakunnalliselle lääkityslistalle, voimme parantaa jokaisen suomalaisen potilasturvallisuutta. Ammattilainen näkee Kanta-palvelusta paremmin kokonaisuuden, jolloin lääkkeiden yhteisvaikutuksia voidaan arvioida tarkemmin, lääkeshoidon turvallisuus paranee ja turhia lääkkeitä voidaan jättää pois. Jatkossa ihmisen ei tarvitse itse yrittää muistaa kaikkia syömiään lääkkeitä ulkoa tai selittää aina samoja asioita uudelleen eri paikoissa ja eri työntekijöille, kun tiedot löytyvät kätevästi yhdestä paikasta. Samalla mukaan tulee myös tieto itsehoitovalmisteista. Moni

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

käyttää säännöllisesti esimerkiksi särkylääkkeitä ja vitamiinivalmisteita ajattelematta sen enempää, että niilläkin voi olla isojakin vaikutuksia muuhun lääkitykseen.

Arvoisa herra puhemies! Tämäkin hallituksen esitys on erittäin ajankohtainen jo siksi, että suomalainen väestö vanhenee kovaa vauhtia ja lääkkeiden käyttö tulee sen myötä lisääntymään. Nyt voimme tämän muutoksen myötä olla varmempia siitä, että ihmiset saavat entistä parempaa ja turvallisempaa lääkehoitoa. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

14.46 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että Kelan lääkelistaa ja sähköisiä lääkkeen määräämiskäytäntöjä kehitetään määrätietoisesti eteenpäin. Sillä saadaan vähennettyä lääkevahinkoja, niin kuin täällä puheenvuoroissa on tullut esille, ja myös lisätään ihmisten tietoisuutta ja hoitoyksiköiden tietoisuutta käytössä olevista lääkkeistä, mikä monesti esimerkiksi päivystysvastaanotoilla on hyvin vajavaista, ja kuluu paljon aikaa selvittää, mitä lääkkeitä potilaalla on käytössä.

Erittäin hyvää tässä on se, että tänne yritetään saada mukaan myös näitä käsikauppalääkkeitä ja niiden käyttöä. Nykyisinhän lääkkeissä on monesti käytössä näitä rinnakkaislääkkeitä, mikä tarkoittaa sitä, että lääkkeiden nimet ja tablettikoko ja tablettien väri saattavat muuttua muutaman kuukauden välein, ja tämäkin heikentää potilaiden käsitystä käytössä olevasta lääkeshoidosta.

Läakelista on tietysti lainsäädännöstä huolimatta niin hyvä kuin siihen tehdyt kirjaukset, eli lääkärit kirjoittavat suurimman osan resepteistä, ja on tärkeätä, että nämä lääkkeen kirjoitukseen liittyvät järjestelmät ovat riittävän yksinkertaisia ja käytettäviä, jotta lääkkeisiin tulee merkittyä myös niitten ajateltu käyttöaika, ajatellut uusimisvälit ja muut tiedot. Sitä kautta saadaan myös tämä lääkelista pidettyä sitten hyvin ajan tasalla. Ainakin ne tietojärjestelmät, joita itse olen käyttänyt reseptin kirjoitukseen, eivät ohjaa turvalliseen lääkehoitoon tällä hetkellä, mutta toivottavasti myös tämä käyttöergonomia otetaan huomioon, kun tietojärjestelmiä kehitetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

14.49 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Melkein olisi voinut perua puheenvuoron, kun kuuli tuon kaksinkertaisen kollega Valtolan puheenvuoron.

Jonkun aikaa tuolla terveydenhuollon maailmassa aikaa viettäneenä ja lääkemääräyksien kanssa touhuneena kokemuksesta voi sanoa, että suurin takapakki ehkä koettiin siinä vaiheessa, kun siirryttiin sähköiseen maailmaan, juurikin ehkä siitä ajatuksesta johtuen, että luultiin kaikkien ongelmien ratkeavan sillä, että nyt tiedetään, mitä kukakin syö milloin ja missä. Mutta niin kuin tässä on monta kertaa tullut esille, järjestelmä on hyvin hajanainen, ja sitten, juuri niin kuin edustaja Valtola sanoi, siellä on kuitenkin taustalla inhimillinen tekijä, joka toimii niitten järjestelmien kanssa, eli edelleen se riippuu siitä, miten kirjataan ja mimmoiseksi järjestelmä tehdään.

Siinä mielessä tämä on erittäin tervetullut esitys, jossa pyritään kokoamaan lääkelistoja yhteen paikkaan ja oikeasti menemään siihen suuntaan, että sekä ammattilaiset, potilaat, omaiset että omaishoitajat — kaikki osalliset, jotka tässä hoidossa ovat mukana — oikeasti saavat sen ajantasaisen tiedon siitä, mitä käytetään, missä käytetään, miten syödään. Tervetullut esitys. Kuitenkin korostan edelleen sitä ammattilaisten vastuuta ja

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

tietojärjestelmien vastuuta. Niin kuin edustaja Valtola sanoi, näiden järjestelmien pitää edelleen olla käytettäviä, vaikka toimitaan sähköisessä maailmassa. Virhevapaa tämä ei vielä ole, mutta erittäin hyvään suuntaan mennään. Kiitos tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

14.50 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen myötä parannetaan lääketurvallisuutta valtakunnallisen lääkityslistan myötä, ja se on erittäin hyvä asia. Täällä on pidetty erittäin hyviä puheenvuoroja tästä aiheesta, ja yhdyn näihin kiitoksiin ministerille ja hallitukselle tämän esityksen tuomisesta.

Hoitokodeista on uutisoitu jälleen viime aikoina varsin paljon eikä todellakaan kovin myönteisessä sävyssä. Osana ongelmia ovat olleet nämä lääkitykseen liittyvät tekijät, joihin nyt tällä esityksellä puututaan.

Olen myös itse saanut omailta jonkin verran palautetta. He ovat havainneet ongelmia muun muassa siinä, että hoitokodin asukkaalle on määrätty lääkitystä ja sitä on sitten vaihdettu hyvin tiheään tahtiin. Ongelmana on se, että hoitokodin lääkäri ja hyvinvointialueen lääkäri eivät välttämättä kommunikoi lainkaan keskenään, he muuttavat potilaan lääkitystä toisiaan kuulematta eikä tieto muutoksista tällaisissa tapauksissa välity läheskään aina hoitokodin työntekijöille, omaisista puhumattakaan. Tämä lääkityksen jatkuva vaihtaminen voi, ikävä kyllä, vaikuttaa hyvinkin voimakkaasti hoitokodissa olevan vanhuksen tilaan.

Tämän esityksen myötä käsittääkseni ja uskoakseni lääketurvallisuus paranee merkittävästi, mutta jatkossakin tietenkin hoitokodeissa ja tietenkin kaikkialla muuallakin terveydenhoidossa huolellisuuteen tulee panostaa nykyistä enemmän. Kiitän ministeriä tästä erittäin hyvästä lakiehdotuksesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä ministeri Grahn-Laasonen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

14.52 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän todella asiantuntevista ja myös käytännön arjesta kumpuavista näkemyksistä eduskunnalta. Tämä lääkityslistan eteneminen on todella merkittävä ja iso edistysaskel, ja sitä on tehty vaiheittain ja turvallisesti. Se on kestänyt melkoisen kauan, mutta nyt ollaan lähellä tilannetta, että nämä hyödyt alkavat kohta näkyä, eli ensi vuonna saadaan käyttöön ensimmäisiä vaiheita, ja tämä hallituksen esityshän vielä täydentää edellisiä vaiheita, että tietoa on vieläkin laaja-alaisemmin, ja pystytään tuomaan sinne esimerkiksi myöskin tämä itsehoitolääkitys, jolla saattaa olla kokonaisuuteen isostikin merkitystä. Pystytään sotessa liikuttamaan tietoa paremmin ja kytkemään sitä kautta myös apteekit vahvasti osaksi tätä meidän sotien kokonaisuutta.

Tässä saavutetaan ihan merkittäviä edistysaskeleita, ja ennen kaikkea se on tietysti potilaiden etu. Tämä potilasturvallisuus on vahvasti keskiössä, eli virheet vähenevät, ja niistä asiallisesti täällä toivottiinkin lisätietoa, kuinka paljon on lääkitysvirheitä hoitovirheinä, mikä se mittakaava on, ja sitä olisi syytä tarkemmin vielä selvittää.

Lääkityksestä saadaan myöskin vaikuttavampaa. Voidaan karsia päällekkäistä lääkitystä, jopa terveyden kannalta haitallista päällekkäistä lääkitystä. Kyllä se on sitten myös kustannussäästö yhteiskunnalle, että voidaan karsia niitä niin sanotusti turhia, ei-

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

vaikuttavia lääkkeitä pois, ja se näkyy sitten myös ihan suoraan meillä esimerkiksi vaikkapa lääkekorvausmenojen vähentymisen kautta.

Tämän esityksen tavoitteena on erityisesti nimenomaan iäkkäiden ja monisairaiden henkilöiden turvallisempi, vaikuttavampi ja tarkoituksenmukaisempi lääkehoito. Arvelen, että meillä kaikilla on lähipiirissä ikääntyviä ihmisiä tai tunnemme ihmisiä, jotka saattavat kärsiä esimerkiksi muistisairaudesta tai joilla on ikää paljon tai jotka ovat niin monisairaita, että on moninainen lääkitys. Se ei voi olla tässä tapauksessa vain yksilön tai hänen omaistensa tehtävä pyrkiä selvittämään sitä kokonaisuutta. Sitten taas vastaanotolla lääkäriellä välttämättä ei ole mitään keinoja esimerkiksi käydä läpi koko Kanta-historiaa sen vastaanottokäynnin ajalla. Eli on todella tärkeätä, että tämä tieto on kattavasti ja turvallisesti, visuaalisesti mahdollisimman hyvällä käyttöliittymällä saatavilla, jotta voidaan sitten huomata siitä myös mahdollisia virheitä ja rationaalistaa tätä lääkehoitoa potilaan eduksi, ja se vähentää sitten myös terveydenhuollon kuormitusta.

Kyllä korostan myöskin sitä toimeenpanon merkitystä, että sen pitää olla yksinkertaista ja se pitää tehdä niin, että kaikki osapuolet kokevat, että tämä lääkityslista helpottaa heidän työtään eikä tuo esimerkiksi uusia kirjautumisvaiheita.

Kiitos näistä palautteista, ja viedään tätä suomalaisen lääkehoidon kokonaisuutta eteenpäin tällä pitkällä jatkumolla. Tämähän on esimerkiksi asia, missä ei ole hallituksen ja opposition välillä tai hallituksen vaihdoksiin liittyvää eriävää näkemystä, vaan tämä on ollut semmoista pitkäjänteistä kehittämistä, mitä kannattaa suomalaisessa järjestelmässä jatkaa tästä eteenkinpäin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.56 Työministeri Matias Marttinen (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa. Alueilta on kuulunut paljon toiveita siitä, millaiset työkalut auttaisivat pääsemään kohti yhä vaikuttavampia palveluita. Yksi näistä esille nousseista asioista on ollut tulorekisterin käyttömahdollisuuksien laajentaminen.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Tässä esityksessä ehdotetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamista. Esityksellä toteutetaan viime syksyn budjettiriihen työllisyyspaketin kirjaus varmistaa työllisyysalueille mahdollisuus hyödyntää nykyistä laajemmin tulorekisterin tietoja vaikuttavamman työllisyyden edistämisen mahdollistamiseksi. Lisäksi tulorekisterin laajempi hyödyntäminen avaisi myös mahdollisuuksia yksilöllisempien työllisyyspalveluiden tuottamiseksi.

Työvoimaviranomaiselle siis mahdollistettaisiin nykyistä laajempi oikeus saada ja käsitellä asiakkaidensa tulotietojärjestelmään tallennettuja tulotietoja työvoimapalveluiden toimeenpanoa sekä niihin liittyviä tehtäviä varten. Tämä auttaisi erityisesti siinä, että työllisyysalueilla pystyttäisiin nykyistä paremmin arvioimaan palveluiden vaikuttavuutta. Tavoitteena on se, että viranomaiset pystyisivät tarjoamaan työnhakijoille entistä yksilöllisempiä ja paremmin kohdennettuja palveluita työllisyyden edistämiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että työvoimaviranomainen voisi hyödyntää tulotietoja yksilöllisemmissä tulosperusteisissa palveluhankinnoissa ja niiden kehittämisessä.

Lisäksi esityksellä mahdollistettaisiin Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle oikeus saada ja käsitellä tulotietojärjestelmään tallennettuja tietoja valtionavustuksiin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Tämän muutoksen tavoitteena olisi vähentää hallinnollista taakkaa avustuksen hakijan ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen osalta.

Esityksellä arvioidaan olevan vähäisiä vaikutuksia valtionhallinnon viranomaisten toimintaan. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle aiheutuisi noin puoli miljoonaa euroa maksava tietojärjestelmäkehitystyö, joka rahoitettaisiin aiemmin osoitetulla määrärahalta. Esityksestä ei aiheutuisi työvoimaviranomaisille uusia tai laajenevia valtionosuustehtäviä.

Herra puhemies! Nämä muutokset ovat on tarkoitettu tulemaan voimaan kuluvan vuoden marraskuun alusta. — Kiitoksia kaikille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.58 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta. Kiitos ministeri Marttiselle asian esittelystä.

Tämä esitys antaa työvoimaviranomaisille paremmat välineet edistää työllisyyttä, joka on tämänkin hallituksen yksi keskeisistä tavoitteista. Työvoimaviranomaisten oikeutta hyödyntää tulorekisterin tietoja työvoimapalveluiden toimeenpanossa, palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluiden vaikuttavuuden seurannassa siis laajennettaisiin, mikä tukee tiedolla johtamista ja mahdollistaa yksilöllisemmät ja paremmin kohdennetut työllisyyspalvelut, jotka sopivat asiakkaan tilanteeseen parhaiten. Myös KEHA-keskukselle annettaisiin oikeus käyttää tulorekisteritietoja valtionavustuksiin liittyvien tehtävien, kuten maksatusten, valvonnan ja takaisinperinnän hoitamisessa.

Arvoisa puhemies! Eräs toinen merkille pantava vaikutus tällä esityksellä on turhan byrokratian karsiminen. Tulorekisterin tietojen hyödyntäminen auttaa arvioimaan, mitkä palvelut todella johtavat työllistymiseen. Vaikuttavuuden parempi arviointi lisää luonnollisesti tehokkuutta, jota työllisyyspalveluissa ehdottomasti kaivataan.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Lausuntopalautteessa nousi esiin aivan aiheellinenkin huoli tietojen käyttämisestä. On tärkeää huomata, että palautteen perusteella esityksessä onkin painotettu sitä, että tietoja voitaisiin käsitellä vain välttämättömissä käyttötarkoituksissa ja laissa säädetyn rajoituksen.

Suuremmassa kuvassa hallitus on jo aiemmin uudistanut työllisyyspalveluita esimerkiksi virkailijan harkintavaltaa lisäämällä, ja eduskunnan käsittelyssä on nyt sellainenkin esitys, jolla opiskelu työttömyysturvalla helpottuu. On siis useita toimia, joilla tätä kokonaisuutta yritetään saada parempaan suuntaan. Hallitus tiedostaa sen, että Suomi ei nouse talousahdingostaan millään muulla kuin työtä tekemällä. Mitä useampi Suomessa asuva löytää työtä, sen parempi yksilölle ja koko yhteiskunnalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.01 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä yksittäinen toimi, joka ehkä auttaa arvioimaan näiden työllisyyspalvelujen toimivuutta ja aktivointitoimien toimivuutta. Meillä on tällä hetkellä 333 000 työtöntä työnhakijaa ja sen lisäksi 90 000 palveluissa, eli laaja työttömyys on 424 000 tänään tulleitten tietojen mukaan, ja työttömyys on jatkanut kasvuaan. Erityisen huolestuttava tieto on tässä se, että pitkäaikaistyöttömien, yli kaksi vuotta työttömänä olleiden, osuus on kasvanut 25 prosentilla. 72 500 on ollut pitkäaikaistyöttömiä, mikä on 14 500 enempi kuin viime vuoden huhtikuussa. Eli nyt kaikkia toimenpiteitä, millä edesautetaan työllistymistä ja niitten toimien vaikuttavuutta, kannattaa edistää.

Tämä tulorekisterin tietojen saaminen näitten toimien vaikuttavuuden selvittämiseksi auttaa. Kun verrataan niitä, jotka eivät ole saaneet palveluita, niihin, jotka ovat saaneet, niin tämä auttaa tällaisessa arvioinnissa hyvin, samoin yksittäisten toimien osalta, näkyykö se tulorekisterissä työllistymisenä ja näkyykö se tulojen kasvuna. Tämä on sillä tavalla erittäin hyvä asia.

Sitten voi sanoa, että kun kunnille on nyt tässä tullut vähän uusia omiakin toimenpiteitä, niin me pystytään arvioimaan myös niitä, mikä on tässä tärkeä osa. Tämä tieto, joka on tuolla työllisyyspalveluissa ja sitten kuntien osalta, on semmoista julkista tietoa, jota ne voivat jakaa keskenään, ja silloin saadaan vaikuttavampia toimia laajemmin tehtyä. Tämä on tärkeä asia tältä osin. Ja kun tämä on kuitenkin näin pieni hallinnollinen asia siirtää näitten tietojen antamista työvoimaviranomaisille ja KEHA-keskukselle tutkimuksia varten, niin minusta tätä kannattaa viedä eteenpäin. Tämä on hyvä asia. Olen tästä puhunut jo aiemmin ministeri Marttisen kanssa, ja nyt näen tämän.

Kiitokset siitä, että tämä lakiesitys on täällä meillä käsittelyssä. Meillä on erittäin vakava työttömyys, ja kaikkia keinoja, joilla saadaan niitä vaikuttavia toimenpiteitä aikaiseksi, on tässä tarpeen tehdä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.03 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! [Puhuja tulee saliin juuri ennen puheenvuoron alkua] — Meni vähän tarkoille tämä tuleminen.

Työvoimapalveluiden saamisessa ja niiden toimivuudessa meille suomalaisille, varsinkin tuolla maaseutukunnissa, olemme havainneet ongelman, nyt kun tämä uudistus tehtiin. Se ongelma tulee lähinnä siinä esille, että me emme saa reuna-alueen kuntiin, kuten kotikuntani Ilomantsi on, sitä tietoa, mikä pitäisi saada, kovin nopeasti. Meillä on siellä

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

yksi virkamies — tiedän, kuka se on — jonka tehtävänä on hoitaa meidän alueen työllisyysasioita, mutta se tietoisuus siitä, että sellainen siellä on, on kovin heikkoa, ja ennen kaikkea niiden erilaisten rahoitushankkeiden saanti kuntiin, tällaisiin kuntiin kuin kotikuntani ja koko Pohjois-Karjalan reuna-alueen kunnat ovat, on äärimmäisen vaikeaa. Toivoisin, että jonain päivänä ihan kansanedustaja-aikanani sen päivän vielä näkisin, että tämä lähtisi pelaamaan.

Kun muistelen niitä entisiä aikoja, arvoisa ministeri, niin silloin kun meillä oli — sanon sen miehen nimen hänen kunniakseni — jo edesmennyt Väinö Pussinen työvoimatoimiston hoitajana, silloin se oli aika helppoa, kun esimerkiksi tarvittiin johonkin tehtävään henkilö, joka oli työttömänä ollut pitkään, henkilö, jolla oli taitoja mutta joka oli työttömänä jonkun syyn takia. Siinä sai pienen paketin mukaan, kun otti miehen töihin. Kun oli esimerkiksi metsätoissa äärimmäisen pätevä kaveri, niin hänet työllistettiin kesäajaksi tällä keinoin. Tällaiseen aikaan kun pääsisimme takaisin, olisin siitä onnellinen, mutta luulen, että se ei enää onnistu.

Mutta se, mikä pitää tehdä ja järjestää kuntoon, on tämä tietoisuus saatavuudesta ja se, että se palvelu on aidosti olemassa myös tavallisille ihmisille. Kyllä kunnanjohtaja sen tietää, ja hallintojohtaja, molemmat sen tietävät, mutta se ei kovin paljon auta, jos on 4 400 asukasta kunnassa ja kaksi ihmistä sen tietää. Siellä on vielä 4 398 ihmistä, jotka eivät tiedä. — Ei muuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.05 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä kunta- ja kuntayhtymäpohjaisille työvoimaviranomaisille säädettäisiin oikeus saada ja käsitellä nykyistä laajemmin sellaisia tulotietojärjestelmään tallennettuja asiakkaitten tietoja, jotka ovat välttämättömiä työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanemiseksi ja työllisyyden edistämiseksi. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettäisiin oikeus saada sellaisia tulotietojärjestelmään tallennettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä valtionavustuksiin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi.

Arvoisa herra puhemies! Tulorekisteri on yksi Suomen tärkeimmistä tietopohjista. Se tarjoaa reaaliaikaista tietoa palkoista, etuuksista ja palvelussuhteista, ja sen kautta tietoja hyödynnetään erittäin massiivisesti eri viranomaisten toiminnassa. Tämä on vahva perusta, mutta tulorekisterin hyödyntämistä tulee arvioida laajemmin tulevaisuudessa. Tulorekisterin käyttöä on syytä laajentaa hallitusti erityisesti harmaan talouden torjunnan ja työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi. Kun tieto liikkuu reaaliaikaisesti ja viranomaisilla on mahdollisuus havaita poikkeamia nopeasti, voidaan puuttua tilanteisiin, joissa palkkoja jätetään ilmoittamatta, työehtoja kierretään tai työntekijöitä käytetään hyväksi.

Tulorekisterin kehittämisessä tulee panostaa erityisesti tiedon laatuun, viranomaisyhteistyöhön ja älykkääseen analytiikkaan, myös tekoälyn mahdollisuuksia hyödyntäen. Näin voimme tunnistaa riskejä aiempaa varmemmin ja aikaisemmin ja kohdistaa valvontaa tehokkaammin.

Tämän lakiesityksen ei tarvitse olla vain pienehkö tekninen muutos, vaan tässä voitaisiin huomioida laajempi ja kattavampi uudistus nimenomaan harmaan talouden ja työntekijöiden hyväksikäytön ehkäisemiseksi. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

15.07 **Juha Viitala sd:** Arvoisa herra puhemies! Ajattelin itsekin kiiruhtaa tähän saliin vielä keskusteluun mukaan, koska nyt on sillä tavalla aika harvinaislaatuinenkin tilanne, että olemme samasta kotikaupungista kotoisin olevan työministeri Marttisen kanssa samoilla linjoilla. Emme liian usein näin ole, niin siksi ajattelin tässä puheenvuoron positiivisessa hengessä käyttää. Kiitos, ministeri Marttinen, että tämmöisen esityksen toitte saliin. Eli kyllä, olemme ihan yhtä mieltä siitä, että tähän työllisyyden parantamiseen me tarvitaan aivan kaikki keinot käyttöön. Tämä käsittelyssä oleva esitys on kannatettava, koska on tärkeätä mahdollistaa työvoimaviranomaisille tulorekisterin laajempi tietojen käyttö tehtäviensä hoitamiseksi. Elikkä tuodaan siihen työllistämisen työkalupakkiin lisää yksi työkalu — ne kaikki kylläkään eivät ole tällä kaudella olleet vaikuttavia, mutta nyt olemme kyllä samoilla linjoilla.

Tässä voisi sanoa muutaman sanan vielä ehkä tästä tulorekisterin jatkokehittämisestä. Voisi miettiä, että sitä laajentaisi muillekin tahoille, esimerkiksi työttömyyskassoille, jotta ne pystyisivät paremmin tekemään tukipäätöksiä asiakkailleen.

Ja sitten harmaan talouden torjunnassa nämä tulorekisterin kehittämissasiat ovat kyllä varmasti kanssa ihan hyviä työkaluja. Elikkä se tarjoaisi viranomaisille työkalun valvoa pimeän työn käyttöä ja veronkiertoa, alipalkkausta, tämäntyyppisiä työelämässä esiintyviä ongelmia, ja se vähentäisi sitä epäreilua kilpailua työmarkkinoilla ja tilkitsisi myös tietenkin veropohjaa, koska sitä kassavirtaakin vähän tähän maahan tarvittaisiin lisää.

Näkisin, että tämä tulorekisterin kehittäminen myös lisäisi tasapainoa työmarkkinoille. Se olisi askel kohti reilumpaa työelämää siltäkin osin, että pystyttäisiin seuraamaan — jos siis tätä tulorekisteriä kehitettäisiin — mahdollisesti työehtosopimusten mukaisten vähimmäispalkkojen ja ylityökorvausten määriä ja muita, mikäli tätä jatkokehittäisiin. Tänäinkin ollaan saatu valitettavasti lukea uutisia epäselvyyksistä marjanpoiminta-alalla. Tämäntyyppisissäkin asioissa nimenomaan jatkokehittämisen mahdollisuuksia näen.

Näillä sanoilla vielä kiitos ministeri Marttiselle. Tosiaan vaihteeksi ihan kiva puhua täällä positiiviseen sävyyn. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.10 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Otin itsekin tähän puheenvuoron, ja täällä kollegat ovat todenneet jo tässä olevan kyseessä myönteinen lakiesitys, joten en käytä nyt enempää aikaa sen toteamiseen omalta osaltani.

Varmistin vielä tuosta mobiilipuhelimen kalenterista, että 13.4. minulla oli itselläni tapaaminen oman kotikaupunkini Turun kaupungin työllisyysalueen johdon kanssa. Sitä edelsi sellainen keskustelu kunnallishallinnossa, jossa olin esittänyt eräitä mielipiteitä, joita lähdettiin haastamaan, ja ne tukeutuivat taas pitkälti siihen keskusteluun, jota täällä eduskunnassa olin käynyt läheisen edustajakollega Lauri Lylyn kanssa. Sitten minulle järjestettiin tällainen tapaaminen, kansanedustajana tietysti, alueemme työllisyysalueen johdon kanssa, ja kävikin ilmi, joka oli minulle uutta, koska en ole tämän kysymyksen erityisasiantuntija, että aika erilaisia toimintamalleja maan eri työllisyysalueilla näytti olevan, ja siihen pitkälti liittyi sitten se, millaisen käsityksen olin ensin saanut, joka taas ei ollut kotikaupunkini Turun malli. Mutta siinä käytiin todella perusteellinen ja hyvä keskustelu, missä opin muutaman muunkin asian, jotka eivät minulle olleet aiemmin

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

tuttuja. Seuraan toki työttömyysprosenttia niin, että se on melkein vakioaihe kotikaupunkini valtuustossa. Kun osavuosisikatsaus tulee, pyydän sen puheenvuoron, jossa viimeksikin jouduin toteamaan, että 14,9 oli itse kaupungin alueen työttömyysprosentti, eli joka seitsemäs työkäinen on työttömänä.

Ne kaksi asiaa, jotka yllättivät, olivat, että kuulin ensimmäisen kerran elämässäni luvun, kuinka paljon oli yli kymmenen vuotta työttömänä olleita. Mehän puhumme usein vuoden tai kaksi vuotta työttömänä olleista ja pitkäaikaistyöttömistä. Turun kaupungissa — tai sitten, tämä pitäisi tarkistaa, oliko koko työllisyysalueen luku — 3 000 henkilöä yli kymmenen vuotta ollut työttömänä. Se oli minulle ihan käsittämätön luku, ja silloin tulee mieleen kyllä juuri nämä puolueemme puheenjohtajan Antti Lindtmaninkin viime päivinä esille nostamat terveystarkastukset, koska siinä joukossahan varmasti on suuri osa itse asiassa henkilöitä, joilla ei joko koulutus tai sitten terveys oikein mahdollistakaan työntekoa.

Toinen asia, joka siinä tuli esille, josta hämmästyin ehkä vielä enemmän, oli se, että kuinka pieni prosenttiosuus siitä htv:stä, henkilötyövoimasta laskennallisesti, mitä sitten alueella oli henkilöstöä käytössä, oikeasti meni sen työpaikan etsimiseen ja järjestämiseen. Jos oikein ymmärsin, niin se oli kaksi ja puoli prosenttia. Minä olisin luullut, että siihen tulee nolla perään, vähintään 25 prosenttia, mutta se resurssi tuntui menevän siihen työvoimahallinnointiin, ei niinkään siihen aktiiviseen työvoiman etsimispolitiikkaan.

Halusin nyt tässä ihan välittää ministerin kuullen nämä asiat. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä edelliseen lausumaani viitaten totean, että tässä hallituksen esityksessähän lukee aivan oikein, että ”tulorekisterin laajempi hyödyntäminen avaa mahdollisuuksia yksilöllisemmän työllisyyspalvelun tuottamiseksi”. Juuri näin. Mutta, arvoisa ministeri, kun tällaisia byrokraattisia esteitä poistetaan ja tietokantoja käytetään asian eteenpäinviemiseen, niin toivoisin vielä semmoista joustavuutta myös siihen. Kun siellä on niitä työttömiä ihmisiä, kuten edustaja Lindén äsken omassa puheenvuorossaan kuvasi tätä pitkäaikaistyöttömyyden valtavaa ongelmaa, niin sehän on tietysti valtava murhenäytelmä, elämä on todella ankeaa niin pienillä tuloilla, ja varmaan siihen liittyy sitten monta muutakin ongelmaa, jotka sitten siihen yleensä liittyvät.

Mutta se, mikä tässä on iso ongelma, on se, että loppujen lopuksi — tiedän, että vaikka kotikuntani työttömissä — monella ihmisellä on monenlaisia hyviä taitoja mutta sitten byrokratia käytännössä estää sen, että hän pääsisi töihin niin että hän jonkun pienen bonuksen saisi. Olisi vaikka nyt niin, että joku kirvesmiestaitoinen kaveri, jos ei ihan täysin työkykyinen olisikaan, pääsisi johonkin firmaan tekemään nyt vaikka pienellä tuella työtä kesäaikana, kun sitä työvoimaa tarvitaan juuri silloin — ehkä talvella 30 asteen pakkasessa rakennusfirmat eivät voi ulkotyötä tarjota. Tällaista järkevää toimintaa toivoisin teiltä. Ymmärrän, että se on näitten lakien ja erilaisten... Kilpailuvirastohan valvoo näitä, että ei asiattomia tukia ole, mutta ei minusta se ole mikään asiaton tuki, jos ihmisen henkistä tilaa autetaan ja autetaan häntä pääsemään mahdollisesti oikean työn pariin, oikeasti palkatun työn pariin, joka on siis ihan vapailta markkinoilla. Tällaisen mahdollisuuden avaamista toivoisin teiltä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Työttömyys on tänä päivänä niin vakava ongelma, että se ei ole pelkästään ihmisen henkilökohtainen ongelma, se on koko terveydenhuollon ongelma ja sen työttömän ihmisen lähipiirin ongelma. Se on inhimillinen murhenäytelmä, kun se on noinkin pitkään jatkunut kuin mitä edellisessä puheenvuorossa edustaja Lindén hyvin kuvasi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

15.15 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen tavoitteena on, että työllisyyspalvelut perustuisivat tulevaisuudessa enemmän tietoon ja vähemmän summanmutikassa tehtyyn arvailuun. Työllisyyspalvelut on jo vuosia koettu usein liian byrokraattiseksi, hitaiksi ja tehottomiksi. Vaikka palveluissa tehdään hyvää ja ammattimaista työtä, monelle työnhakijalle on voinut tulla kokemus siitä, että heitä on juoksetettu luukulta toiselle ja he ovat joutuneet kirjoittamaan aina uusia papereita ja lomakkeita toistensa perään. Palveluista on puuttunut oikein kohdennettu apu siihen, miten me todella saamme autettua ihmiset työelämän pariin

Arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on, että työvoimaviranomaiset saisivat nykyistä paremmat mahdollisuudet hyödyntää tulorekisteristä saatavia tietoja palveluissaan. Käytännössä tämä tarkoittaa siis sitä, että me pystymme paremmin seuraamaan, mitkä palvelut johtavat oikeasti työllistymiseen ja mitkä taas eivät. Jos jokin tietty koulutus tai palvelu toimii hyvin, sitä kannattaa ehdottomasti lisätä. Jos taas jotain palvelua tuetaan vuodesta toiseen ilman tuloksia, meidän täytyy uskaltaa lopettaa nämä turhat ja aikaa vievät toiminnot. Veronmaksajien rahoja pitää käyttää järkevästi ja vaikuttavalla tavalla.

Tämä on myös tavallisen suomalaisen työnhakijan etu, että olemassa olevia resursseja käytetään niihin keinoihin, jotka aidosti auttavat ihmisiä työllistymään. Kun viranomaisille saadaan parempi kokonaiskuva ihmisen tilanteesta, työtön voidaan ohjata nykyistä paremmin juuri hänelle sopivien palveluiden pariin.

Täytyy myös muistaa, että työttömät eivät ole mikään yksi tai samanlainen joukko vaan jokainen on yksilö. Se tarkoittaa siis sitä, ettemme voi tarjota kaikille työnhakijoille samaa apua vaan apu tulee kohdentaa oikealla tavalla. Yksi saattaa tarvita lisää koulutusta, toinen nopeaa työväilyä ja kolmas tukea työkykyyn tai arjen haasteiden selättämiseen. Mitä paremmin kohdennamme olemassa olevat vaikuttavat palvelut, sitä paremmat mahdollisuudet ihmisillä on päästä takaisin työelämään, ja sitä me kaikki haluamme.

Samalla tämä esitys voi vähentää turhaa byrokratiaa ja paperinpyörittelyä. Kun tietoja voidaan hyödyntää viranomaisten välillä, työnhakijan ei tarvitse toimittaa samoja tietoja ja lomakkeita moniin eri paikkoihin, vaan ne ovat yhdessä ja samassa paikassa tallessa.

Arvoisa herra puhemies! Samalla haluan muistuttaa, että tässä esityksessä ei ole kyse siitä, että haluaisimme kerätä rajattoman määrän tietoja ihmisistä tai tehdä tätä lakimuutosta valvontamielessä. Tietojen käyttö on rajattu vain välttämättömiin viranomaistehtäviin, ja sen käyttöä säätelee laki. Tietosuoja on huomioitu erityisen hyvin tämän esityksen valmistelussa. Tässä esityksessä ei myöskään pakoteta kuntia tai työllisyysalueita ottamaan uusia toimintamalleja käyttöön. Se antaa vain mahdollisuuden hyödyntää olemassa olevia tietoja paremmin siellä, missä siihen kaikilla on suuri tarve.

Arvoisa herra puhemies! Työllisyyspalveluiden tulee auttaa ihmisiä töihin juuri heille oikein kohdennetuilla keinoilla. Tämän esityksen myötä etenemme työllisyyspalveluissa

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

kohti entistä parempia palveluita. Tavoite on, että tulevaisuudessa palvelut olisivat entistä vaikuttavampia, yksilöllisempiä ja tehokkaampia. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Marttinen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.18 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, herra puhemies! Hyvät kansanedustajat, kiitoksia hyvin rakentavasta keskustelusta. Näin ajattelin, kun tämän esityksen toin eduskuntaan, että tämän ympärillä saataneen käydä taas hyvin tällaista rakentavaa, eteenpäin katsovaa keskustelua. Voisin muutamaan edustajien huomioon ja kysymykseen tässä tarttua.

Ensinnäkin, edustaja Hoskonen, otitte erittäin hyvin esille tämän kuntien tiedonsaannin. Olen havainnut nyt, kun tehtävät ovat siirtyneet näiden uusien työllisyysalueiden vastuulle ja KEHA-keskus valtakunnallisesti kokoaa tällä hetkellä nimenomaan valtakunnallista tietoa, dataa, taas vastaavasti sitten tästä työllisyystilanteesta, työttömyystilanteesta, palveluihin osallistumisesta, että tässä on ollut selkeästi myös tämmöisiä tiedonkulun puutteita. Olen myös antanut hyvin voimakasta tulosohjausta KEHA-keskukselle siitä, että vaikka Ilomantsissa Pohjois-Karjalassa tai vaikka Turussa työllisyysalue saa sen kaiken tarvittavan tiedon, jotta taas vastaavasti voidaan tehdä niitä johtopäätöksiä, minkä kaltaisia ratkaisuja ja päätöksiä siellä paikallisella tasolla on järkevää kaikkienensa tehdä.

Hyvät kansanedustajat, tämä esitys edelleen vahvistaa tätä paikallisen näkökulman toteutumista ja sitä, että voidaan myös mitata, mikä on se vaikuttavuus palveluissa, että jos tehdään tietyn tyyppisiä investointeja, lisäyksiä koulutuksiin, palveluihin, niin millä tavalla ne sitten taas vastaavasti tuovat sitä tulosta. Elikkä tässähän on kyse juuri siitä, että voidaan tiedolla johtaa sitä, miten palveluita saadaan vietyä eteenpäin.

Edustaja Lindén käytti hyvän puheenvuoron. Minun täytyy todeta siihen se, että olen teidän kanssanne täysin samaa mieltä siitä, että kun tehtävät ovat siirtyneet kuntien vastuulle, niin ymmärrettävästi taas vastaavasti, kun järjestämisvastuu on siirtynyt paikalliselle tasolle, myös nämä mallit ovat hyvin erilaisia. Se on ikään kuin osa tämän koko siirron luonnetta.

Vastaavasti olen myös sanonut julkisuuteen, että minusta meidän järjestelmässä on kyllä sellainen ihan selkeä valuvika, että työttömiä työnhakijoita jopa valvotaan, jopa kytätään aika tarkasti. Osoituksena siitä vaikka se, että muutamme nyt lainsäädäntöä, jolla nimenomaan avoimessa korkeakoulussa tehtäviä opintoja ei tarvitse enää rekisteröidä eikä ilmoittaa työvoimaviranomaiselle. No, minkä ihmeen takia ylipäänsä näitä tietoja pitäisi toimittaa viranomaiselle, koska he ovat kuitenkin luonnollisesti työmarkkinoiden käytettävissä? [Anna Kontulan välihuuto] — Tässä on kyse kuitenkin, edustaja Kontula, myös varsin vanhasta lainsäädännöstä kaikkienensa. Voitte sitten käyttää puheenvuoron, jos haluatte jatkaa tästä väittelyä.

Taas vastaavasti olen myös samaa mieltä siitä, että nimenomaan tätä sääntelyn- ja norminpurkua tarvitaan, jotta asiantuntijoiden, jotka tekevät työtä Ilomantsissa, Turussa, Raumalla, Porissa, aivan missä päin Suomea vain, työaika menee siihen ihmisten kohtaamiseen, siihen palveluun. Edelleen valitettavasti on niin, että saan paljon viestiä siitä, että byrokratian ja hallinnollisen työn määrä on erittäin korkea, mutta olen sitoutunut viemään eteenpäin näitä lainsäädännön muutoksia, jotta järjestelmää saadaan muutettua pala kerrallaan järkevämpään suuntaan.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 95/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.22 **Työministeri Matias Marttinen** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, herra puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu esitys laiksi eräiden Euroopan unionin valtiontukisäännösten soveltamisesta. Samalla ehdotetaan muutoksia valtionavustuslakiin, kuntalakiin ja hyvinvointialuelakiin siten, että niihin lisätään viittaukset uuteen lainsäädäntöön.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että EU:n valtiontukisääntöjen vastaiset tuet voidaan periä tehokkaasti takaisin EU-oikeuden edellyttämällä tavalla. Taustalla on EU-oikeudesta johtuva velvoite, jonka mukaan kansallisilla viranomaisilla on velvollisuus periä oma-aloitteisesti EU:n valtiontukisääntöjen vastaiset tuet.

Suomen nykyinen sääntely ei kaikilta osin mahdollista viranomaisten oma-aloitteista takaisinperintää. Vanha sääntely on hajanaista ja puutteellista erityisesti kuntien ja muiden kuin viranomaisten myöntämien tukien osalta. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, joka selkeyttäisi kokonaisuutta sekä antaisi viranomaisille nimenomaisen toimivallan ja velvollisuuden periä takaisin EU:n valtiontukisääntöjen vastaiset tuet.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää oikeustilaa ja varmistaa EU-oikeuden tehokas täytäntöönpano. EU:n valtiontukisäännöistä johtuvia takaisinperintätilanteita esiintyy harvoin, ja velvoite perustuu jo voimassa olevaan EU-oikeuteen, joten vaikutukset viranomaisten ja tuomioistuinten työmäärään arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi. Kunnille ja hyvinvointialueille esitys tuo oikeudellista selkeyttä.

Yksittäisen yrityksen kannalta takaisinperinnällä voi olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mutta sen tarkoituksena on turvata kilpailun toimivuus ja markkinoiden tasapuoliset toimintaedellytykset.

Herra puhemies! Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vielä vuoden 2027 alusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

15.24 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Hieman jopa liikutuin, kun näen tämän hallituksen esityksen — ihan huumorilla sallittakoon tällöinen pieni rinnastus. Nimittäin kun Euroopan unioni on perimässä Suomesta esimerkiksi tämän EU-sääntelyn vastaisia tukia, jotka esimerkiksi valtio on myöntänyt, sanotaan nyt vaikka joku tiehanke tai joku elinkeinohanke tai mikä nyt onkaan, niin kyllä on pakko, arvoisa herra ministeri, hieman hymähtää tälle esitykselle sen takia, kun juuri luin tässä pari iltaa sitten elvytyspaketin rahankäytöstä. Onhan se ollut hirvittävää porsastelua, kun suoraan sanotaan. Kymmenien miljardien rahat ovat hävessä. Ei tunnu kukaan tietävän, ei ole mitään suunniteltua rahankäyttöä. Kukaan ei tiedä, missä ne rahat ovat, eikä tiedetä varsinkaan, kuka kantaa vastuun siitä meidän verorahojemme käytöstä, kun Suomikin maksoi sinne niin, että 12 miljardia meiltä peritään rahaa vuoteen 2058 mennessä. Nuo lastenlapsenikin joutuvat tähän ihanuuteen vielä osallistumaan, ihan pienimmästä alkaen. Olen heille jo pienen pahoittelun esittänyt huumorilla, että tällöisiä töllön töitä se ukki on tehnyt.

Arvoisa ministeri! Kun te käytte siellä EU:n komissiossa ja vieraillette kollegoiden luona, niin toivon mukaan te viette viestin — ei kuulu tämän hallituksen esitykseen, mutta kuitenkin tähän kokonaisuuteen kuuluu se, että kun meidän jäsenvaltioiden virkamiehiä, myös niitä vähäisempiä... Tai jokainen virkamies on yhtä arvokas, mutta tarkoitan pienempien asioiden kanssa askartelevia kunnanjohtajia tai hallintojohtajia, jotka pitävät taloudesta huolen — että tämä taloudenpito täällä kyllä hallitaan, ja meillä on erittäin tarkat tilintarkastajat. Ei varmasti penniäkään ole hävessä. Mutta tästä Euroopan unionin rahankäytöstä ja siihen liittyvistä väärinkäytöksistä toivon, että ne jonain päivänä nostetaan esille, koska ei tällöinen miljardiluokan rahojen hävittäminen ole mistään kotoisin. Se vie uskottavuuden koko tältä järjestelmältä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

15.26 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskosen huomiot ovat tärkeitä. Viime kausillahan näihin erilaisiin tukipaketteihin ja elvytyspaketteihin ollaan hyvin hanakasti lähdetty, ja nyt tällä kaudella ensimmäistä kertaa olemme seisseet yhteisessä pohjoismaisessa rintamassa ja uskaltaneet jopa äänestää komission vastuuvapautta vastaan, ensimmäistä kertaa Suomen historiassa. Ja sama koskettaa myös näitä muita erilaisia velkainstrumentteja, joita Suomi ei ole hyväksynyt tällä kaudella eikä tule niitä jatkossakaan hyväksymään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain, kaupparekisterilain 11 §:n ja tilintarkastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 96/2026 vp

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.26 Työministeri Matias Marttinen (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Hallitus toimii määrätietoisesti kasvun edistämiseksi. Kasvuun tähtääviin keinoihin kuuluvat olennaisina osina datatalous ja digitalisaatio. Hallitus haluaa tarttua täysimääräisesti uusien teknologioiden ja digitalisaation tarjoamaan potentiaaliin. Tämän kehityksen luonne vaatii sitä, että myös sääntelyämme päivitetään. Hallitus vaikuttaa aktiivisesti siihen, että myös EU-sääntely kulkee Suomen kannalta edulliseen suuntaan, ja minimoi samalla kansallisen lisäsääntelyn.

Digitalisaation edistämisestä on kyse myös nyt käsittelyssä olevassa lakiehdotuksessa. Esitys juontuu EU:n direktiiveistä digitaalisten välineiden ja prosessien käytöstä yhtiöoikeuden alalla. Lakiesityksen tavoitteena on edistää yritysten tilinpäätöstietojen läpinäkyvyyttä, tiedon saatavuutta sekä kaupparekisterien yhteenliittämistä EU-tasoisesti. Esityksen myötä tilinpäätösinformaation hyödyntämismahdollisuudet lisääntyvät huomattavasti niin viranomaisille kuin yrityksille.

Esityksessä ehdotetaan kirjanpitolain muuttamista siten, että osakeyhtiöiden tilinpäätökset laadittaisiin ja tilinpäätöstiedot ilmoitettaisiin digitaalisessa muodossa Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin. Muutokset eivät koskisi esimerkiksi toiminimiä, osuuskuntia, asunto-osakeyhtiöitä, säätiöitä tai yhdistyksiä. Lisäksi pienten yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi Patentti- ja rekisterihallitus tarjoaisi maksuttoman muunninpalvelun, jolla tilinpäätöksen voi muuntaa digitaaliseen muotoon.

Lakiehdotus vastaa direktiivien sisältöä digitaalista tilinpäätöstä koskevien säännösten osalta. Ehdotuksessa ei ole direktiivit ylittäviä lisävaatimuksia, vaikka direktiivit ne periaatteessa sallisivatkin. Tämä vastaa sitä, että hallitusohjelmassa pidetään tarpeellisena välttää EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä kansallista lisäsääntelyä. Toisaalta lakiehdotus sallii myös sen, että yritykset voivat vapaaehtoisesti, kuten nykyisinkin, laatia ja ilmoittaa tilinpäätöksensä digitaalisessa muodossa aivan samalla tavalla kuin digitaaliseen raportointiin lakiperusteisesti velvollinen yritys.

Lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuonna, ja sitä sovellettaisiin porrastetusti. Sellaiseen digitaalisesti raportoivaan kirjanpitovelvolliseen, jolla ei ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa, muutosta sovellettaisiin kuitenkin vasta 1. päivä heinäkuuta 2028.

Herra puhemies! Toivon, että tämä sali antaa tukensa kasville ja digitalisaation edistämislle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

15.29 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. — Suomessahan on valmisteltu jo seitsemän vuoden ajan yritysten digitaloimuudistusta, alkuperäiseltä nimeltään reaaliaikataloutta. Valitettavasti voi sanoa, että on valmisteltu sen valmistelua. Tavoite on ratkaisevan tärkeä Suomen datavetoiselle kasvulle ja sitä tukevalle yhteiskuntapolitiikalle. Tavoitteena on digitalisoida yritysten väliset tilaukset ja toimitukset sekä viranomaisraportointi. Tuloksena olisi pitkälle automatisoitu taloushallinto, joka ei enää nykyiseen tapaan sitoisi pienten ja keskisuurten yritysten voimavaroja, vaan ne voisivat keskittyä pääasiaan eli liiketoimintaan. Jos kaikki yhteiskunnan transaktiot olisivat reaaliaikaisesti nähtävillä, kuitenkin koostetussa ja anonymisoidussa muodossa, yhteiskunnan tilastointi, talousseuranta ja suunnittelu perustuisivat aitoon ja ajantasaiseen faktaan eivätkä kömpelöihin simuloimintoihin, joiden rajallisuuden ovat osoittaneet valtiovarainministeriön viimeaikaiset epäonnistumiset — ehkä voi puhua jopa vaikutusarvioiden ennusteiden vakavista ja vaarallisistakin puutteista.

Sekä viranomaisilla että yrityksillä on omat tavoitteensa, jotka menevät osittain ristiin, eivätkä pienten ja suurten yritysten edut mene nekään aivan yksiin. Nykyisen ja varsinkin seuraavan hallituksen tärkeimpiin tavoitteisiin kuuluu poliittinen vierihoido, jolla kaikki osapuolet sitoutetaan tämän talouden tuottavuuden talkoisiin. Sekä dataistetun taloushallinnon että sujuvan viranomaisraportoinnin potentiaalinen hyöty lasketaan sadoissa miljoonissa.

Nyt eduskuntaan tuleva hallituksen esitys tilinpäätösten ja tilintarkastusten digitalisoinnista on aivan olennaisen tärkeä osa yritysten digitaloimusta. Kun vuosittain rekisteröivät 260 000 tilinpäätöstä muuntuisivat pdf-muodosta rakenteiseksi dataksi, tuon kaiken tietosisällön käytettävyyden ja jatkojalostaminen tulee mahdolliseksi ja luo aivan uusia mahdollisuuksia. Itse asiassa suuri osa yritysten taloushallinnosta pyörii jo digitaalisesti yrityksen omissa tai tilitoimistojen ohjelmistoissa. Datan palauttaminen analogiseen muotoon on aivan nurinkurista, mutta niillekin mikro- ja pienyrityksille, jotka tekevät kirjanpitoa käsin, Patentti- ja rekisterihallitus on valmistelemaan muunninohjelmaa, joka nimensä mukaisesti muuntaa helposti tiedon rakenteisen datan muotoon. Viranomaisen tarjoama palvelu ei kilpaile kehittyneiden ohjelmistojen kanssa vaan on samanlainen karvalakkiversio kuin palkanlaskennassa tarjolla oleva palkka.fi, joka toimii sinänsä hyvin, mutta en ole koskaan kuullut kenenkään kaupallisen toimijan esittäneen valituksia.

Lopuksi, puhemies: Kun tämä tärkeä datatalouden rakennuspalikka siirtyy nyt valiokuntakäsittelyyn, on syytä huolellisesti tutkia, miten varmistettaisiin säädöksen mahdollisimman laaja käyttö ilman liiallisia poikkeamia, huomioiden kuitenkin mikroyritysten tarpeet. Ne kuitenkin muodostavat 95 prosenttia kaikista Suomen yrityksistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

15.33 **Vilhelm Junnila ps:** Herra puhemies! Tämäkin lakiesitys on hyvin tervetullut. Kun kirjanpitolakia ja erinäisiä muita, liitännäislakeja muutetaan, niin yhtäältä se antaa myös signaalin siitä, että Suomessa on hyvin tärkeää avoimuus ja läpinäkyvyys. Tänäpäin tämä näkyy esimerkiksi hankintalain mietinnössä, joka valmistui talousvaliokunnasta. Siinä esimerkiksi hankintayksikköjen aiemmin salatut ostolaskudatat tullaan saattamaan julkisesti nähtäville.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Meidän on syytä myös siksi, että myös rahanpesulaista on tulossa kokonaisuudistus, tiedostaa se, että Suomen on ehdottomasti ja aina pitäydyttävä nimenomaan läpinäkyvyyden linjalla eikä otettava mallia esimerkiksi Espanjasta, jossa näyttää, että juuri parhaillaan Espanjan pääministerin edustaman puolueen päämajakin on ratsattu. Tämä tietenkin aiheuttaa Euroopan sisälläkin erilaisia korruptiivisia ilmiöitä ja muita. Korostan sitä, että Suomen ei missään oloissa tule ottaa Espanjasta mallia, vaikka Sosialistisen internationaalnin juhlissa onkin yhteen ääneen korostettu tällaisen sosialistisen ilmiön kaikkivoipaisuutta.

Joten kun tämäkin lähtee talousvaliokuntaan, niin uskon, että kaikki puolueet täällä pystyvät seisomaan sen takana, että läpinäkyvyys on tärkeää ja emme voi ottaa mallia Espanjan kaltaisista valtioista. Siellä olevat ilmiöt ovat erittäin haasteellisia ja suorastaan surkeita nykyisessä tilanteessa. Olemme kuitenkin 2020-luvulla ja siinä poliittisessa tilanteessa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

15.35 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! On selvästi nähtävissä, että tänään on eduskunnassa pidetty Hevosystävien Seuran vuosikokous, koska täällä salissa lähtevät puheetkin jo ihan laukalle.

Mutta jos pysyttäydytään Suomessa ja jos pysyttäydytään tässä asiassa, niin olennaistahan myöskin tässä taloustietojen läpinäkyvyydessä on se, missä määrin kunnallisia, julkisia toimintoja on siirretty kautta aikain osakeyhtiömuotoiseen päätöksentekoon. Silloin osakeyhtiölaki tulee sen julkisuuslain edelle ja mahdollistaa myöskin sen, että paitsi hankintayksiköt myös sitten monet muutkin yhtiömuotoiset, käytännössä oikeasti kuitenkin verovaroin toteutettavat julkiset toiminnot jäävät vaille julkisuutta ja näin ollen myöskin kansalaisten demokraattista valvontaa. Olen tehnyt tästä aikanaan lakialoitteen, jossa julkisuuslaki koskisi myöskin osakeyhtiömuotoisia julkisia toimijoita, mutta se ei ole menestynyt.

Meillä on avattu jo vuodesta 2011 alkaen julkista dataa kiitettävällä ja myöskin suomalaista elinkeinotoimintaa hyödyttävällä tavalla yleiseen käyttöön. Nyt sitten tässä yrityksen datataloudessa, josta aluksi puhuin ja joka aidosti myös liittyy tähän ministerin esittelemään asiaan, tämä liikenne muuttuisi kaksisuuntaiseksi, eli myöskin yritysten data olisi nyt yhteiskunnan käytössä. Voidaan sanoa, että yhteiskunnalla on ihan aito ja hyväksyttävä intressi tietyssä määrin käyttää tätä yrityksistä kertyvää dataa nykyistä enemmän, kuten sanoin, koostetusti ja anonymisoidusti, tavalla, joka mahdollistaa sen, että yhteiskunnallinen suunnittelu on aidosti sitten reaaliaikaista. Tämä ei ole aivan yksinkertaista, koska tietysti eurooppalaisella tasolla, kun koetimme saada Data Actia mahdollisimman kattavaksi, yritykset helposti vetoavat liiketoiminnan salaisuuteen myöskin tilanteessa, jossa se ei asiallisesti ottaen ole vaarantunut. Mutta näitä hyviä yhteistyökeskusteluja täytyy jatkaa, ja kuten sanoin, poliittisen johdon tärkein tehtävä on tätä olla vierihoidamassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Marttinen kommentoida käytyä keskustelua? Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

15.37 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, herra puhemies! En ehkä kaikilta osin halua kommentoida tätä käytyä keskustelua. Tässä mentiin ehkä jo sen verran kauas tästä itse esityksen aiheesta.

Mutta vakavasti puhuttuna, edustaja Harakka otti erään erittäin tärkeän asian esille, nimenomaan tämän reaaliaikataloushankkeen, jota on viety eteenpäin monen vuoden osalta. Hankettahan ei ole mitenkään kuopattu. Sen valmistelu ja eteneminen on edelleen käynnissä, mutta se vaatii nyt vielä tarkempaa työtä, enemmän työtä, jotta se on sitten siinä vaiheessa, että aidosti ne muutokset myös saadaan vietyä läpi.

Olen antanut omille virastoilleni ohjausta siitä, että tätä valmistelua jatketaan, koska samaan aikaan myös taas valtionhallinnon näkökulmasta, jos me saisimme vietyä läpi kaiken sen digitalisaation, mitä tässä hankkeessa on ajateltu, ne tuottavuushyödythän ovat erittäin, erittäin merkittäviä. Kun kuitenkin valtionhallinnolla on edessä aika suuretkin säästöt vielä tulevinakin vuosina, niin nythän siinä kohtaa tämä myös on järkevää tehdä, pyrkiä vähentämään tämmöistä mekaanista käsittelyä ja myös kokoamaan kaikki se tieto ja data taas vastaavasti paremmin hyödynnettäväksi.

Valmistelu siis jatkuu, ja haluan tämän vaan tässä todeta — koska edustaja tästä puhui hyvin asiantuntevasti, ja tiedän, että teillä on tästä, sanotaan, syvää perehtyneisyyttä — että ainakin meidän TEMin näkökulmasta tämä asia etenee entisestään.

Samoin tämä esitys kaikkienensa, vaikka tämä tehdään nyt EU:n minimitasoin implementaation mukaisesti, tarjoaa kuitenkin isoja mahdollisuuksia myös Suomeen nimenomaan siinä, miten tätä dataa voidaan koota yhteen ja myös hyödyntää tulevaisuudessa. Olen aivan vakuuttunut siitä, että kun menemme viidestä kymmeneen vuotta eteenpäin, niin tämä kokonaisuus on aika toisennäköinen.

Mennään askel kerrallaan eteenpäin. Uskon ja toivon, että eduskunta perehtyy tähän esitykseen tarkasti. Jos voimme olla ministeriössä taas vastaavasti tukena ja apuna toimittamassa lisää tietoa tai arviota eduskunnan käyttöön, niin luonnollisesti minä palvelen tätä taloa ja kansanedustajien tarpeita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Harakka, olkaa hyvä.

15.40 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Lämpimät kiitokset ministerille tästä vakuutuksesta. Ilman sitäkin olisin uskonut, että aivan tarmokkaasti tätä työtä halutaan viedä eteenpäin.

Kuten sanoin, tässä on ilmennyt, että tässä on monenlaista ristivetoa ja se vaatii ehkä enemmänkin näitten intressien yhteensovittamista kuin ehkä alun alkaen on ajateltu. Yhtäältä viranomaisten tarpeet saattavat tulla joskus korostuneesti esille, ja se vaikuttaa yrityksiin ehkä jonkinlaisena ylimääräisenä valvontana. Toisaalta sitten taas viranomaiset saattavat joskus tuskastua yritysten haluttomuuteen olla jakamassa nyt sitten sitä heidän ikään kuin liiketietoansa. Siksi juuri sanoin, että poliittinen vierihoito, jota varmasti ministeri parhaansa mukaan tekee, on tässä nyt ihan avainasemassa.

Sen verran kysyisin kuitenkin, että kun hallituksella on tämä periaate, että eurooppalainen sääntely, direktiivit, toteutetaan ikään kuin minimimuodossa, niin mitäs jos valiokunta tulisikin siihen tulokseen, että näistä ikään kuin lähtökohtaisesti ulos suljetuista toimijoista vaikkapa säätiöt, joissa nyt kuitenkin liikkuu usein miljoonien eurojen liikevaihto, kuuluisivat kuitenkin tämän sääntelyn piiriin. Olisiko mielestänne täysin ennenkuulumatonta, jos tätä soveltamisalaa päätettäisiin laajentaa?

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen. Minuutti, olkaa hyvä.

15.41 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Lyhyesti, tiiviisti edustajan kysymykseen: Ottamatta nyt vielä yksityiskohtaisesti kantaa — uskon, että haluatte tähän valiokunnassa perehtyä tarkemmin — tässä on aivan normaali tämä menettely, eli sitten taas vastaavasti vastineella ministeriö vastaa. Totta kai olen valmis käymään sitä keskustelua ja katsomaan taas, miltä se kokonaisuus näyttää. Totta kai minä käyn keskustelua, palvelen tätä taloa. Uskon, että kun saatte valiokuntaan kaikki lausunnot ja asiantuntija-arviot, niin sitten sen pohjalta taas nähdään, miltä se kokonaisuus sitten näyttää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/2026 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 57/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2025 vp

Valiokunnan mietintö TuVM 1/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt päätetään tulevaisuusvaliokunnan mietinnön TuVM 1/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja Anna Kontulan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Valtioneuvoston edustajalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Palautekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään tunti. — Keskustelu. Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Keskustelu

15.44 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa on ajankohtainen ja tärkeä asiakirja. Se ei ole vain analyysi Suomen paikasta maailmassa vaan ennen kaikkea väline, jolla rakennamme yhteistä ymmärrystä siitä, mihin suuntaan Suomi on menossa sekä miten ja missä määrin voimme ohjata tätä kehitystä.

Valiokunta kuuli mietintöä varten asiantuntijoita kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa arvioitiin itse selontekoa, jota pidettiin korkeatasoisena, systemaattisena ja strategisen ennakkoinnin kriteerit täyttävänä kokonaisuutena. Sellaisena se rakentaa yhteistä tilannekuvaa ja tukee ennakoivaa hallintoa. Toisaalta asiantuntijat nostivat esiin myös useita kehityskohteita. He kiinnittivät huomiota esimerkiksi siihen, että selonteossa valittu näkökulma korostaa varsin yksipuolisesti valtioiden roolia toimijoina. Valtionhallinnolle tämä on tietysti luontevaa, mutta samalla se väistämättä kaventaa näköalaamme. Kansainvälinen toimintaympäristö on tärkeä, mutta yhtä tärkeää olisi tarkastella omaa yhteiskuntaamme: taloutta, osaamista, alueellista kehitystä, hyvinvointia ja väestön tulevaisuusnäkemymiä. Tulevaisuus ei nimittäin synny vain hallinnossa vaan myös kansalaisyhteiskunnassa, yrityksissä, kulttuurisissa muutoksissa ja ihmisten arjessa.

Valiokunta yhtyy asiantuntijakuulemisissa esitettyyn toiveeseen, että skenaarioiden todennäköisyyksiä ja vaikuttavuutta tulisi arvioida systemaattisemmin, jotta ennakkointi palvelisi paremmin myös käytännön päätöksentekoa. Poliitiikka on jatkuvaa valintojen tekemistä, ja tässä työssä on äärimmäisen tärkeää ottaa huomioon erilaisten tulevaisuuskuvien todennäköisyyksiä ja mitä sen toteutuminen käytännössä tarkoittaisi: mitä kunkin toteutuminen käytännössä tarkoittaisi esimerkiksi perheille, työntekijöille, vielä syntymättömien sukupolville tai jonkun muun lajin yksilöille.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijakuulemisten toisessa vaiheessa valiokunta keskittyi muutamaan teemaan. Niitä tarkasteltiin 25 vuoden päähän tulevaisuuteen. Kuulemisten perusteella valiokunta tiivisti mietintönsä keskeiset viestit. Kauaskantoisin näistä havainnoista on, että olemme siirtyneet vakauden ajasta jatkuvien kriisien ja epävarmuuden aikaan. Olemme siirtyneet vakauden ajasta jatkuvien kriisien ja epävarmuuden aikaan. Kriisit eivät ole enää poikkeuksia, kuten ne ovat olleet siinä maailmassa, mihin nykypäivän työikäiset ovat kasvaneet. Niistä on tulossa normaali. Tämä muuttaa kaiken ja erityisen perustavanlaatuisesti sitä, miten meidän tulee ajatella politiikkaa ja päätöksentekoa. Jatkossa yhteiskuntien on rakennettava järjestelmiään sillä oletuksella, että erilaisten šokkien jälkiä korjataan samanaikaisesti kun jo reagoidaan uusiin. Ennakkointi ei voi enää perustua yhteen todennäköiseen tulevaisuuteen, vaan meidän on varauduttava useisiin, jopa keskenään ristiriitaisiin, kehityskulkuihin. Hyvä esimerkki tästä on ilmastonmuutos. Meidän on varauduttava verraten nopeaan lämpenemiseen mutta myös kylmenemiseen, mikäli skenaariot merivirtojen hidastumisesta käyvät toteen. Tämä tarkoittaa, että tarvitsemme ratkaisuja, jotka toimivat useissa eri tulevaisuuksissa.

Toinen keskeinen viesti liittyy maailmanjärjestyksen muutokseen. Emme ole siirtymässä vain moninapaiseen maailmaan vaan sirpaloituvaan maailmaan, jossa erilaiset arvot, järjestelmät ja toimintalogiikat kilpailevat keskenään. Tämä ei vähennä yhteistyön tarvetta mutta tekee siitä entistä haastavampaa.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Kolmas viesti koskee ekokriisiä. Siinä, missä hallinto ja politiikka on rakennettu työskentelemään teema ja sektori kerrallaan, nyt meidän pitäisi saada koneesta irti epäsovinnaisia rajojen ylityksiä ja yhteistyötä. Ekokriisissä on kyse moniulotteisesta kokonaisuudesta, joka vaikuttaa muun muassa ympäristöön, talouteen, turvallisuuteen ja ihmisten arkeen. Muutoksen suuntaan ja nopeuteen voidaan vaikuttaa — joskin vuosi vuodelta rajallisemmin — mutta se edellyttää ennakkointia, sopeutumista ja oikeudenmukaisia ratkaisuja. Erilliset ilmasto-, metsä-, vesistö- ja infrastruktuuriohjelmat eivät riitä. Tarvitaan kokonaisuuksien ja keskinäisriippuvuuksien tunnistamista ja niitä huomioivaa päätöksentekoa.

Neljäs viesti liittyy ruokaturvaan ja huoltovarmuuteen. Ruokajärjestelmämme on altis laadullisesti hyvin monenlaisille häiriöille, ja siksi myös sen kestävyyttä on vahvistettava monipuolisesti niin perinteisen maa- ja metsätalouden kuin uusien teknologioiden ja tuotantotapojen kautta.

Viides viesti koskee teknologian murrosta, erityisesti tekoälyä. Tekoäly voi tuoda merkittäviä uusia mahdollisuuksia mutta myös lisätä eriarvoisuutta, horjuttaa työmarkkinoita ja mahdollistaa vihamielisiäkin vaikuttamisen muotoja. Tämä murros tapahtuu nopeasti, ja siihen varautuminen on välttämätöntä ja kiireellistä.

Arvoisa puhemies! Näiden havaintojen pohjalta tulevaisuusvaliokunta esittää joukon ponsia. Kolme niistä koskee prosesseja eli lähinnä sitä, miten ennakkointia tulisi tehdä.

Valiokunta esittää, että tulevaisuusselonteon kahden osan järjestystä muutetaan. Jatkossa laajan virkamiestyönä kootun toimintaympäristöanalyysin tulisi valmistua ennen vaaleja yhteiseksi tietopohjaksi. Tällöin kulloinenkin hallitus voisi laatia temaattisesti rajatun toimenpideosuuden heti vaalikauden alussa. Tämä kytkisi tulevaisuustyön tiiviimmin hallitusohjelmaan ja potentiaalisesti lisäisi sen vaikuttavuutta. Lisäksi valiokunta korostaa kansalaisyhteiskunnan osallistumista ja esittää sukupolvivastuulain edistämistä. Tavoitteena on varmistaa, että päätöksenteossa huomioidaan systemaattisesti myös demokratian vahvistaminen ja tulevien sukupolvien oikeudet ja hyvinvointi.

Loput valiokunnan ponsista kohdistuvat sisältöihin. Valiokunta korostaa tarvetta vahvistaa varautumista epävarmuuteen ja tekoälyn tuomiin muutoksiin ja nostaa esiin kilpailukyyn, osaamisen, teknologian hyödyntämisen ja kestäväen kasvun merkityksen. Se painottaa uudistavaa resilienssiä, jossa yhteiskunta ei vain selviydy kriiseistä vaan hyödyntää niitä oppimiseen ja uudistumiseen. Edelleen valiokunta korostaa ruokaturvaa ja kriittisten toimintojen jatkuvuutta muuttuvassa ympäristössä. Se haluaa myös painottaa lasten ja nuorten osallisuutta, ei vain päätöksenteon kohteina vaan aktiivisina toimijoina tulevaisuuden rakentamisessa.

Hyvät kollegat, arvoisa puhemies! Jos mietinnön punainen lanka tiivistetään yhteen ajatukseen, se on tämä: Tulevaisuus ei voi olla vain varautumista. Se on lastemme maailma, jota rakennamme kriisien keskellä mutta toivottavasti tietoisesti, ennakoivasti ja yhdessä. Tämä edellyttää meiltä kykyä kohdata epävarmuus, hyväksyä, että emme tiedä kaikkea ja silti on tehtävä päätöksiä, ja samalla kykyä uudistua, nähdä kriiseissä myös mahdollisuuksia ja rakentaa niiden pohjalta parempaa yhteiskuntaa.

Tulevaisuusvaliokunnan mietintö on kutsu tähän työhön. Se on kutsu vahvistaa ennakkointia, lisätä osallistumista ja ottaa pitkä aikaväli vakavasti päätöksenteossa. Poliitikalle ja ehkä ihmisluonnolle yleisemminkin on tyypillistä, että pienet tämän päivän asiat hautaavat alleen suuret huomisen asiat. Parhailaan elämme kuitenkin aikaa, jossa tällainen lyhytnäköisyys on ylellisyyttä. Jos emme kykene arvioimaan erilaisten

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

kehityskulkujen tai omien päätöstemme pitkän aikavälin vaikutuksia, supistuu politiikka tulipalojen sammutteluun. On selvää, että pienen maan mahdollisuus vaikuttaa tulevaisuuteensa on rajallinen. Valiokunta kuitenkin kannustaa hyödyntämään maksimaalisesti sen toiminnan tilan, joka meillä on. Se edellyttää vahvaa tutkimukseen perustuvaa ennakkointia ja kehityskulkujen analyysiä sekä tietysti melko paljon rohkeutta myös meiltä poliitikoilta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.53 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään tulevaisuusselonteon ensimmäistä osaa, joka ei ennusta tulevaisuutta vaan auttaa meitä paremmin varautumaan siihen. Turvallisuus syntyy kyvystä toimia yhtä aikaa useilla rintamilla. Se syntyy puolustuskyvystä, taloudesta, liikkumatilasta, toimivasta yhteiskunnasta ja korkeasta osaamistasosta. Se on myös kykyä ymmärtää muutosta, ennakoita riskejä ja toimia epävarmuudessa.

Selonteko esittää neljä erilaista skenaariota vuoteen 2045 asti. Ne kuvaavat maailmaa, jossa yhteistyö joko vahvistuu tai heikkenee, teknologia keskittyy harvoille, blokkijako syvenee tai koko järjestelmä alkaa murentua. Maailma moninapaistuu, suurvaltakilpailu kiristyy, ja turvallisuusympäristö pysyy epävakana. On selvää, että yksikään näistä ei toteudu sellaisenaan, mutta kaikki niistä sisältävät elementtejä, joihin meidän on hyvissä ajoin varauduttava. Tämä vaatii meiltä hyvää valmiutta.

Arvoisa puhemies! Tästä seuraa kokonaisturvallisuuden kannalta keskeinen johtopäätös. Meidän on kyettävä rakentamaan yhteiskunta, joka kestää useita erilaisia tulevaisuuksia. Me emme voi nojata vain yhteen oletukseen, siihen, että maailma kehittyy suotuisasti. Siksi myös Suomen kokonaisturvallisuusajattelua on vietävä vahvasti eteenpäin. Valmius tulevaisuuteen tarkoittaa ennen kaikkea kykyä säilyttää meillä itsellämme riittävä määrä strategisia toimintavaihtoehtoja. Tämä on kokonaisturvallisuuden ydin. [Vilhelm Junnila: Oikein!] Se tarkoittaa, että yhteiskuntamme on oltava samanaikaisesti vakaa, turvallinen, joustava ja vahva mutta uudistumiskykyinen. Se tarkoittaa myös sitä, että päätöksenteossa ei riitä reagointi vaan tarvitaan myös tämän selonteon kaltaista vahvaa, ennakoivaa otetta.

Arvoisa puhemies! Vaikka selonteko tarkastelee maailman muutosta laajasti, se jättää osin varjoon sen, mitä muutokset tarkoittavat ihmisten arjessa, yhteiskunnan sisäisessä dynamiikassa, resilienssissä ja luottamuksessa. Tämä on keskeinen kysymys kokonaisturvallisuuden kannalta. Turvallisuus ei ole vain rakenteita ja järjestelmiä vaan myös ihmisten kokemaa turvaa ja uskoa tulevaisuuteen. Ilman luottamusta ei ole kriisinsietokykyä, ja ilman yhteiskunnallista eheyttä ei ole turvallisuutta.

Tämä selonteko antaa meille tärkeän viestin: maailma ei ole palaamassa vakauteen, vaan epävarmuus on uusi normaali. Siksi Suomen on rakennettava vahvuutensa asioihin, jotka toimivat kaikissa mahdollisissa tulevaisuuksissa. Näitä ovat koulutus, osaaminen, talouden kestävyys, toimiva demokratia ja kyky pitää yhteiskunta yhtenäisenä. Tämä on tulevaisuusselonteon keskeinen viesti, ja siihen meidän on vastattava teoilla. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

15.58 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko ja siihen liittyvä tulevaisuusvaliokunnan mietintö ovat kansainvälisestäkin ainutlaatuinen ennakoinnin dialogi aivan korkeimmalla poliittisen päätöksenteon tasolla. Kun liikun ulkomailla, niin muista titteleistäni huolimatta nimenomaan tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtajuus herättää kaikkein eniten kiinnostusta, jopa innostusta. Varsin usein muistetaan hyvä maineemme, että Suomi on tulevaisuustyön edelläkävijä, ellei peräti suurvalta.

Tämän tieteellisestikin ansiokkaan tulevaisuusselonteon monista ulottuvuuksista ja ajatuksia herättävistä skenaarioista poimin vain yhden teeman, ylisukupolvisen oikeudenmukaisuuden ja konkreettiset toimet nykyisten sukupolvien ja tulevien sukupolvien huomioimiseksi päätöksenteossa — huomisen läsnäolo tässä päivässä.

Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuususkon romahdus vuoden 24 nuorisobarometrissä oli järkytys ja herätys päättäjille. Osuus nuorista, jotka suhtautuvat omaan tulevaisuuteensa optimistisesti tai erittäin optimistisesti, putosi aiemmasta 80 prosentista 61 prosenttiin. Viime vuoden nuorisobarometrissä niiden nuorten osuus, jotka suhtautuvat maailman tulevaisuuteen pessimistisesti, oli kasvanut vuoden 21 reilusta neljänneksestä noin puoleen vastanneista.

Tulevat sukupolvet on ymmärrettävä kahdessa yhtä tärkeässä merkityksessä. Ensinnäkin ne ovat tämän päivän lapsia ja nuoria, jotka kasvavat lähivuosikymmeninä täysivaltaiseen kansalaisuuteen, työ- ja perhe-elämään. Turvallinen kasvu ja aikuistuminen mahdollistavat vuorostaan seuraavat sukupolvet, vielä syntymättömät suomalaiset.

Poliittisen päätöksenteon aikajänne on auttamattoman lyhyt, eivätkä äänestäjät rankaise, vaikka päättäjät laiminlöisivät jopa odotettavissa olevat tulevaisuuden haasteet. Esimerkiksi väestösuhteen heikentyminen ja ilmaston kuumeneminen ovat pitkään tiedettyjä ongelmia, joihin ei ole kyetty vastaamaan, saati sitten yllättäen ilmaantuviin kauaskantoisiin yhteiskunnallisiin mullistuksiin.

Ongelma on havaittu muuallakin. Euroopan komissio julkaisi tämän vuoden maaliskuussa ensimmäisen ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta käsittelevän toimintasuunnitelman. Siinä tavoitellaan sukupolvet ylittävää solidaarisuutta ottamalla nuoret päätöksentekoon, torjumalla ikäsyryntää ja tasaamalla alueellisia eroja. Komissio esittää lukuisia konkreettisia toimia. On koottava ylisukupolvisen oikeudenmukaisuuden indeksi, edistettävä tulevaisuuteen suuntautuvaa päätöksentekoa, ja myös Suomen eduskunnan tulevaisuusvaliokunta on mainittu esimerkkinä pitkän aikavälin tarkastelun vakiinnuttamisesta päätöksenteossa.

Kuulimme tulevaisuusselonteon lausuntoja, ja monessa korostettiin tarvetta sitoutua sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen lain tasolla. Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaryhmä esitti tämän vuoden keväällä toimenpiteitä nuorten tulevaisuususkon vahvistamiseksi, ja yksi konkreettinen toimenpide niistä velvoittaa nimenomaan eduskuntaa: ”Turvataan tulevien sukupolvien oikeudet ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus kirjaamalla ne lakiin. Ne on turvattava luomalla institutionaalinen ja oikeudellinen perusta kirjaamalla ne sitoviksi velvoitteiksi lakiin ja päätösten vaikutustenarviointiin.”

Tulevaisuusvaliokunta on jo vuodesta 24 pitänyt esillä lakia sukupolvivastuusta. Valiokunnan kuulemat asiantuntijaorganisaatiot sekä oikeusoppineet ovat kannustaneet valmistelemaan tulevaisuuskestävyyteen velvoittavaa lainsäädäntöä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Tulevaisuusvaliokunnan kaikki poliittiset ryhmät valmistelevatkin yhdessä lakialoitetta eduskunnan hyväksyttäväksi.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnan mietinnön viimeinen ponsi kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto edistää tulevaisuusvaliokunnan ja OKM:n asiantuntijaryhmän esittämää sukupolvivastuulakia keinona lujittaa nuorten heikentynyttä tulevaisuususkoa, tukea perheellistymistä sekä vahvistaa tulevien sukupolvien perusoikeuksia myös muut lajit ja planetaarisen kestävyuden rajat huomioiden.” Tähän ei ole lisättävää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri, olkaa hyvä.

16.03 Pääministeri Petteri Orpo: Puhemies! Kiitos valiokunnalle erittäin ansiokkaasta työstä tärkeän asian äärellä.

Se on juuri niin kuin edustaja Harakka puheenvuoronsa alussa sanoi, että on kansainvälisesti hyvin poikkeuksellista tämä työ, mitä Suomessa on jo kymmenien vuosien ajan tehty. Itsekin törmään tähän maailmalla: se kiinnostaa. Ehkä sille on tarvetta tänä päivänä yhä enemmän, se olisi aika monessa maassa paikallaan, mutta on hienoa, että Suomessa tätä työtä tehdään.

Minä haluan tämän puheenvuoron käyttää antaakseni tukeni eduskunnan työlle, yhteistyölle, kulloisenkin valtioneuvoston kanssa, koska tämä on niin välttämätöntä työtä ennakoida tässä maailmassa, joka sitten taas puheenjohtaja Kontulan sanoin on epävakaa ja huonosti ennustettava ja arvaamaton, ja silloin tämä skenaariotyö on entistä tärkeämpää. Mitään varmaa ratkaisua ei löydy, mutta jos pyritään katsomaan niitä isoja haasteita, joita meidän planeetta kohtaa, joita maamme kohtaa, niin silloin kuitenkin voidaan kulloistakin päätöstä tehdessä käyttää sitä siellä taustalla tiedoksi.

Siksi minä tuen tätä ajatusta siitä, että näiden selontekojen järjestys käännettäisiin ja että tämä toimintaympäristön analyysi asiantuntijapohjalta ajoittuisi vaalikauden loppupuolelle, jolloin se olisi nimenomaan hallitusohjelmaneuvoitteluihin valmistautumisen ja niitten neuvottelujen käymisen tukena, jotta niihin kulloinkin ajassa tehtäviin päätöksiin saataisiin mukaan ajatus siitä, mikä se tulevaisuusskenaario on. Minusta tämä on erittäin hyvä. Kun itse sain eduskunnalta mandaatin johtaa edellisiä hallitusneuvotteluja, niin ajattelen, että tämäntyyppinen taustapaperi ja työ olisi ollut hyvin arvokasta siinä nimenomaan tuoreeltaan. Jos tämä olisi kaikkien eduskuntapuolueiden käytössä hyvissä ajoin ennen vaaleja, niin sillä voisi olla myöskin vaikutusta puolueiden vaalivaihteisiin ja siihen keskusteluun, jota yhteiskunnassa vaalien alla käydään.

No, sitten teidän tähän toiseen esitykseenne tästä sukupolvivastuulaista, vastuullisuuslaista. Mielestäni se on vähintään selvittämisen arvoinen asia, koska tämä tarve on ilmeinen. Nämä luvut — jotka tulivat muun muassa tässä edustaja Harakan puheenvuorossa esille siitä, miten nuoret uskovat omaan tulevaisuuteensa: 80 prosentin tulevaisuususkaisuudesta 61 prosenttiin tai maailman kehityksessä neljänneksestä puoleen pessimistiseksi — ovat hälyttäviä. Kun sen näkee ihan omasta nuorisosta — kaksi parikymppistä siellä kotona — miten he murehtivat sitä, mihin tämä maailma on menossa ja millainen heidän elämänsä tulee olemaan, niin sen myöskin omakohtaisesti tietää, kuinka tärkeätä tämä työ olisi. Mehän teemme täällä eduskunnassa näitä päätöksiä emme tätä päivää varten vaan tulevaisuutta varten, ja siksi näissä päätöksissä pitäisi olla kunnan arvio siitä, mitkä nämä ylisukupolviset vaikutukset ovat. Tämä varmasti ei ole

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

yksinkertainen asia, miten tämä tehdään. Se vaatii resursseja, ja siksi tämän asian selvityksen käynnistäminen voisi olla nyt se ensimmäinen asia, joka tästä liikkeelle laitetaan.

Mutta vielä kerran kiitos tästä hyvästä mietinnöstä, ja työ jatkuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset pääministerille. — Ja sitten edustaja Mikkonen, Krista, poissa. — Edustaja Eloranta.

16.07 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnan mietinnön keskeinen viesti on selkeä: elämme ajassa, jossa epävarmuus ei enää ole poikkeus vaan pysyvä toimintaympäristö. Maailmaa määrittävät samanaikaiset kriisit, geopoliittinen jännite, teknologinen murros ja ympäristön kantokyvyn rajat. Tämä muuttaa myös politiikan tehtävää. Emme voi enää rakentaa päätöksentekoa oletukselle vakaasta ja lineaarisesta kehityksestä, vaan tarvitsemme kykyä ennakoida, sopeutua ja uudistua. Siksi mietinnön ehkä tärkein johtopäätös on, että ennakoinnin tulee siirtyä politiikan reunalta sen ytimeen. Tulevaisuustyö ei voi olla irrallinen raportti hyllyssä, vaan sen on vaikutettava hallitusohjelmiin, budjetteihin ja lainsäädäntöön. Me tarvitsemme pitkäjänteistä päätöksentekoa aikana, jolloin julkinen keskustelu helposti ajautuu lyhyiden kriisien ja nopeiden reaktioiden varaan.

Arvoisa puhemies! Teknologinen murros, erityisesti tekoäly, muuttaa jo nyt työn tekemistä, tiedonhallintaa, turvallisuutta ja talouden rakenteita. Suomelle tämä on yhtä aikaa suuri mahdollisuus ja merkittävä riski. Meidän on oltava mukana kehityksessä rohkeasti, mutta emme saa jättää markkinoita yksin määrittelemään kehityksen suuntaa. Teknologiapolitiikka ei ole enää vain elinkeinopolitiikkaa, se on myös turvallisuuspolitiikkaa, demokratian puolustamista ja kysymys vallasta: kuka hallitsee dataa, kuka omistaa algoritmit, kenen ehdoilla tieto liikkuu — nämä eivät ole teknisiä yksityiskohtia vaan yhteiskunnallisia kysymyksiä. Siksi tarvitsemme sekä investointeja osaamiseen ja innovaatioihin että kykyä säädellä teknologian käyttöä oikeudenmukaisesti ja läpinäkyvästi. Julkisen sektorin oma osaaminen on tässä ratkaisevaa. Valtion on ymmärrettävä teknologiaa myös silloin, kun sitä hankitaan yksityisiltä toimijoilta.

Arvoisa puhemies! Mietintö muistuttaa myös siitä, että kilpailukyky rakentuu tulevaisuudessa ennen kaikkea osaamisesta. Pelkkä kustannuskilpailu ei riitä maailmassa, jossa menestyvät ne yhteiskunnat, jotka kykenevät uudistumaan nopeasti ja oikeudenmukaisesti. Siksi koulutus, tutkimus ja innovaatiot eivät ole menoeriä vaan investointeja Suomen tulevaisuuteen. Samalla vihreä siirtymä on nähtävä mahdollisuutena rakentaa uutta kasvua, uusia työpaikkoja ja kestäväää taloutta. Jos siirtymä toteutetaan oikeudenmukaisesti, se vahvistaa yhteiskuntaa. Jos ihmiset kokevat jäävänsä sen ulkopuolelle, syntyy vastakkainasettelua ja epäluottamusta. Tämä liittyy myös mietinnön tärkeään havaintoon sisäisestä resilienssistä. Suomen turvallisuus ei synny vain ulko- ja puolustuspolitiikasta, se rakentuu myös luottamuksesta, hyvinvointivaltiosta, alueellisesta tasa-arvosta ja siitä, kokevatko ihmiset kuuluvansa samaan yhteiskuntaan. Jos eriarvoisuus kasvaa, jos alueet eriytyvät ja jos ihmiset menettävät uskonsa tulevaisuuteen, myös kriisinsietokykymme heikkenee. Siksi sosiaalipolitiikka on samalla turvallisuuspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Pidän erityisen tärkeänä sitä, että mietintö nostaa esiin nuoret ja sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden. Moni nuori kokee epävarmuutta ilmastosta,

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

työelämästä ja toimeentulosta. Tulevaisuususkko ei synny juhlapuheilla vaan sillä, että päätöksenteko on reilua, myös tulevia sukupolvia kohtaan. Nuorten osallisuus ei saa tarkoittaa vain kuulemistä. Se tarkoittaa mahdollisuutta vaikuttaa aidosti yhteiskunnan suuntaan. Demokratian legitimizeetti rakentuu yhä enemmän vuorovaikutuksesta, osallistamisesta ja kokemuksesta siitä, että oma ääni merkitsee.

Arvoisa puhemies! Mietinnön keskeinen käsite on resilienssi, kyky kestää kriisejä, uudistua ja löytää uusia ratkaisuja muuttuvassa maailmassa. Tämä on tärkeä näkökulmanmuutos. Poliitiikan tehtävä ei ole vain estää häiriöitä vaan rakentaa yhteiskuntaa, joka pystyy toimimaan myös epävarmuuden keskellä. Suomen vahvuuksia ovat edelleen koulutus, luottamus, demokratia ja yhteistyökyky, mutta nämä eivät säily itsestään. Niitä on vahvistettava tietoisella politiikalla. Tulevaisuus ei ole jotakin, joka vain tapahtuu meille. Tulevaisuus rakennetaan päätöksillä, joita teemme tänään. Siksi tarvitsemme rohkeutta katsoa pidemmälle kuin seuraavaan uutiskiertoon tai seuraaviin vaaleihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

16.12 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos tulevaisuusvaliokunnalle selonteon huolellisesta käsittelystä, ja kiitos myöskin valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontulalle tämän selonteon mietinnön esittelystä erittäin selkeästi.

Pidän todella tärkeänä sitä, että me myöskin eduskunnassa välillä pysähdytään katsomaan myöskin kauemmas tulevaisuuteen, kun yleensä me väännetään täällä täysistuntosalissa lähitulevaisuuden asioista ja paljon puheissamme muistutellaan menneistä asioista. On siis todella tärkeää, että me katsotaan myöskin kauemmas tulevaisuuteen, koska ne meidän päätökset nimenomaan vaikuttavat kauemmas kuin ehkä itse aina ajattelemme. Tuo Wäinö Aaltosen patsaskin tuolla muistuttaa, että me tehdään päätöksiä tässä salissa nimenomaan tulevaisuuteen.

Puhemies! Viitaten siihen, mitä tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Harakka sanoi tuossa puheenvuorossaan ja kertoi siitä, miten tulevaisuusvaliokunta kiinnostaa maailmalla erittäin paljon muissa parlamenteissa, niin ihmettelen sitä, että täällä salissa kuitenkin on aika harvoja kansanedustajia tänään keskustelemassa tulevaisuudesta ja pitkän aikavälin politiikasta. [Timo Harakka: Laatu korvaa määrän!] — Laatu korvaa määrän, näin se on.

Puhemies! Ilmastonmuutos ja luontokriisi totta kai liittyvät pitkälle tulevaisuuteen, tulevien sukupolvien mahdollisuuksiin ja hyvään elämään, mutta kuten tuossa valiokunnan puheenjohtaja äsken meitä muistutti, on myöskin muita murroksia ja muutoksia, joita on todella tärkeää tutkia ja arvioida. Näissä valiokunnan lausumissa onkin nostettu esiin lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen, ja pidän sitä aivan älyttömän tärkeänä. Meillä ei ole tulevaisuutta, jos me emme pidä lapsia ja nuoria mukana.

Vielä kiitän arvoisaa pääministeriä, että osallistutte myös tähän keskusteluun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

16.14 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Äsken esittelin mietintöä valiokunnan puheenjohtajana, nyt pidän henkilökohtaisesti hieman kaanonista poikkeavan puheenvuoron.

Minä kierrän aika paljon puhumassa ekokatastrofista, ja lähes aina yleisöstä joku kysyy, näetkö toivoa, missä on toivo. Ja aika heikoltahan tämä näyttää. Tilanne on tällä hetkellä hyvin huono. Toiveikkaimmissakin vaihtoehtoissa silloinkin, kun kaikki menee parhaalla mahdollisella tavalla, me ollaan jättämässä tuleville sukupolville sadoiksi vuosiksi eteenpäin hostiilimman ympäristön kuin mitä ihmiskunta on kohdannut mahdollisesti koskaan olemassaolonsa aikana.

Kaikki kuviteltavissa olevat polut johtavat joka tapauksessa valtavaan historialliseen murrokseen. Puhutaan aikakauden vaihtumisesta, joka on kohta ovella joko sitä kautta, että me ryhdytään kaikkiin mahdollisiin toimiin ja ne itsessään muuttavat yhteiskuntia merkittäväällä tavalla, tai sitten me emme ryhdy ja luonto iskee takaisin ja me siirrymme toiseen aikaan erilaisten toisiaan seuraavien katastrofien kautta. Todennäköisin skenaario taitaa olla jonkinlainen näiden hybridi. Vaikka Suomi ei ottaisi sitä pahinta osua, joka tapauksessa me olemme osa alkavaa maailmanpaloa. Tilannetta ei ainakaan helpota, että kansantaloudet priorisoivat talouskasvuun, vaikka tällä hetkellä se näyttää olevan erittäin epärealistinen polku suhteessa niihin toimiin ja niihin tulevaisuuskuviin, joissa ekokatastrofi otetaan tutkimuksen valossa huomioon.

No, kun yleisö kysyy sitten, missä se toivo on, kun ihmiset pyytävät minulta toivoa, niin pitkään minä sanoin rehellisesti, että en sitä näe. En näe, missä olisi toivoa, missä olisi se suunta, jossa maailma näyttäisi paremmalta kuin se, missä me ollaan saatu kasvaa. Mutta sitten tulin ajatelleeksi, että oikeastaan kaiken inhimillisen toiminnan takana on toivo. Jos minä kierrän, jos tuhannet, kymmenentuhannet, miljoonat ihmiset tekevät joka päivä töitä, nousevat sängystä parantaakseen maailmaa omalta osaltaan, niin se tarkoittaa, että he toivovat, vaikka eivät sitä tietäisi, että me toivomme, vaikka emme osaa paikantaa, missä se toivo on. Ihminen toimii vain, koska hänellä on toivoa.

Sen seurauksena minä olen alkanut puhua ihmisille silmuista — juuri, kuulitte oikein: silmuista. Ne ovat niitä pieniä, joita puihin ja pensasiin ilmestyy kesän kuluessa. Syksyllä ne saavat silmukuoren ympärilleen ja valmistautuvat sen varassa talven alkuun. Sitten tulee lokakuu, tulee marraskuu, tulee joulukuu. On kylmää, märkää, on pimeätä, ei mitään toivoa missään, miettii vain itseksensä, jaksako tästä vielä seuraavaan kevääseen ja jos, niin miten. Ja kuitenkin ne ovat koko sen ajan siellä. Ne silmut ovat siellä ja ne odottavat, ja kun keväällä aurinko taas alkaa paistaa, niin ei mene kuin päivä tai kaksi, niin meillä on koko luonto vihreänä.

Minulle tällä hetkellä suurinta toivoa tulevaisuuden suhteen antavat silmut. Minä halusin jakaa tämän oman oivallukseni sen takia, että meidän ajassa sellaista realistista toivoa, joka ei perustu itsensä pettämiseen tai silmien sulkemiseen, jaetaan verraten vähän.

Tulevaisuus ei tällä hetkellä näytä pimeältä sen takia, että se tosiasiallisesti sitä on, vaan sen takia, että seisomme sellaisella paikalla, josta ei kunnolla näe. Me seistään tällä hetkellä sen vanhan yhteiskunnan viimeisissä päivissä, ja me ei vielä nähdä, mitä sieltä on tulossa, ja koska me ei sinne kunnolla nähdä, me ei myöskään pystytä kuvittelemaan, mitä kaikkea hyvää ja kaunista se ehkä tuo tullessaan — niin kuin ne silmut, joita marraskuussa ei hahmota ja jotka kuitenkin siellä ovat.

Mutta aina — me tiedetään historiasta — kun on ollut joku tällainen iso yhteiskunnallinen murros, silloinkin, kun se on siinä ajassa näyttäytynyt käsittämättömältä

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

ja kestävämmältä, se on tuonut mukanaan sekä hyviä että myös huonoja asioita. Minä ajattelen, että toivottavasti jo omien lasteni sukupolvi näkee sen kevään, kun meillä ei enää taas ole silmuja, vaan lehdet ovat puhjenneet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

16.20 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Toivosta puhuttiin. Itse ajattelen vahvasti, että toivoa on aina ja toivo perustuu siihen, että ihminen on historiassa ratkonut aika monta ongelmaa ja tulee myös jatkossa ratkomaan niitä.

Osittain tässä keskustelussakin nousee esiin se tulevaisuusvaliokunnan rooli tässä talossa, miten se pystyisi tarjoamaan niin paljon enemmän. Itse mietin englannin kielen kautta tulevaisuusvaliokunnan roolia. Perinteisesti suomen kielellä voisi olettaa, että se on ”committee of the future”, mutta se on ”for the future”, eli ei ole kysymys tulevaisuusvaliokunnasta vaan tulevaisuuden tekemisen valiokunnasta. Minun mielestäni tämä on tärkeä viesti jokaiselle päättäjälle. Me ollaan tekemässä tulevaisuutta, ja silloin mielestäni se toivottomuus ei saa olla millään tavalla meidän keskeinen viestimme.

Se, mikä itselleni ehkä tulevaisuusvaliokunnan työstä on yksittäisenä lauseena noussut esiin, on tämä muuttuva maailma ja se ihmiskunnan ja yksilöiden kyky epäonnistua. Onko meillä rohkeutta epäonnistua? Siinä on vastapainona myös se, onko rohkeutta onnistua. Mielestäni tämä on se iso kysymys, minkä edessä me ollaan niin päättäjinä kuin ihmiskuntana: uskallammeko toimia, olla rohkeita, ja hyväksymmekö sen, että kun on rohkea, niin välillä myös epäonnistuu?

Kun puhutaan epäonnistumisesta ja mietitään niitä riskejä, mitä teknologian kehitys tuo maailmaan, niin meidän elämme aivan historiallista hetkeä, niin kuin olemme monta kertaa ihmiskunnan aikana eläneet. Tämä hetki tulee olemaan merkittävä tulevaisuuden kannalta, millä tavalla teknologia ja tekoäly muokkaavat maailmaa. Satuain tuossa lukemaan muistaakseni New York Timesia, jossa tekoälyn tuloa verrattiin autojen tulemiseen markkinoille, ja se ajatuskulku oli itse asiassa mielenkiintoinen siinä mielessä, että siinäkin korostettiin minun silmäni sitä, että ensin piti keksiä autot ja sitten tulivat ne autojen tuomat mahdollisuudet mutta myös haasteet, kuten turvallisuus, ja sitten niiden turvallisuuteen lainsäätäjät löysivät ratkaisuja, olivat ne sitten turvavyöt tai ajokortit tai oikealla tavalla hajoavat ikkunat ja niin edespäin. Eli jälleen kerran se uskallus olla rohkea toimija ja välillä epäonnistua ja muistaa se, että ratkaisujen tuomat haasteet pystytään myös ratkaisemaan, mutta ei niin, että me emme ikinä ratkaise mitään ja odotamme, että jotenkin asiat paranisivat.

Eli ehkä sitä rohkeuden viestiä, mikä tulevaisuusvaliokunnalla on aina mukana, toivon tähän saliin ja suomalaiseen yhteiskuntaan laajemmin, koska me todella istumme mahdollisuuksien ja toivon päällä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

16.23 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulan puhe oli varmasti yksi hienoimmista, mitä tässä salissa on pitkään aikaan pidetty.

Arvostan myöskin edustaja Kauniston ajatuksia ja jatkan oikeastaan siitä.

Nimittäin teknologian ennakointihan on luonnollisesti osa tulevaisuusvaliokunnan tehtäviä. Suurimmassa osassa maailman maita ei tulevaisuusvaliokuntaa ole, mutta viime

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

vuosina teknologian ripeän kehittymisen takia on häthätää perustettu digitalisaatiovaliokuntia, kuten Saksan parlamenttiin, tai jopa tekoälyvaliokunta, kuten Irlantiin. Minusta se on vähän sama kuin teollisen vallankumouksen pyörteissä olisi perustettu polttomoottorivaliokunta — me elämme niin monien yhtäaikaisten murrosten aikaa, jossa teknologiakin on vain yksi osa tätä kaikkea, joka meidän maailmaamme mullistaa ja järkyttää. Niille, jotka haluavat istuttaa suomalaisiin poliittisiin instituutioihin nämä kapeat teknologianäkökulmat, haluaisin huomauttaa, että meillä nimenomaan olennainen lähtökohta on teknologia ja yhteiskunta — kuten datataloudesta kiinnostuneiden eduskunnassa toimiva ryhmä nimeltäänkin jo kertoo, sen nimi on Teknologia ja yhteiskunta. Teknologian yhteiskunnalliset seuraukset voivat olla dramaattisia.

Meidän pitää ymmärtää myös planeetan rajat, joihin maailman onnellisimman kansakunnan onnellisuus pitää sijoittaa, väestökehitys, terveys, mielenterveys ja sen haasteet, kaikki yhdessä. Sen tähden se ansiokas työ, jota täällä tulevaisuusvaliokunnassa on tehty teknologian ennakoinnissa, on ennen kaikkea teknologian yhteiskunnallisten vaikutusten arviointia, jossa varsinkin juuri tänä aamuna julkaistu kolmas versio teknologian ennakoinnista, radikaalien teknologioiden luettelosta, jossa edustaja Vähämäki on ollut alusta alkaen aivan keskeinen ja urauurtava henkilö, on osoittamassa nimenomaan niitä suuntia, joihin tämä yhteiskunta ja ehkä koko maailma on menossa teknologia-avusteisesti. Tämä työ, jota on vuodesta 13 tehty, ja vuoden 18 radikaalien teknologioiden analyysi ja nyt sitten tämä aivan häikäisevä tekoälyavusteinen tuotos, joka tänään julkaistiin, ovat hienoimpia esimerkkejä siitä, mihin nimenomaan laaja teknologiaymmärrys voi parhaimmillaan päätyä. Siksi haluan tässä nyt erikseen kiittää edustaja Vähämäkeä tästä ansiokkaasta työstä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vähämäki.

16.26 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Kiitoksia näistä kauniista sanoista. Itse totean ensin alkuun sen, että kyllä itsekin pidän valiokunnan puheenjohtaja Kontulan puhetta iduista ja silmuista hyvin poikkeuksellisena ja kauniina tähän saliin ja tähän teemaan sopivana. Itse pohdin myös sitä, että oikeastaan kukaan muu ei suhtaudu tulevaisuuteen niin positiivisesti kuin maanviljelijät, jotka monenkin huonon sadon jälkeen aina keväällä jaksavat uskoa, että kyllä se tänä vuonna sitten kannattaa istuttaa ja heittää siemenet peltoon ja sitten lähteä toivomaan hyvää satoa.

Mutta itse tästä mietinnöstä. Todellakin vakauden aika on poissa, ja päätöksenteon osalta on pystyttävä toimimaan epäselvässä tulevaisuudessa. Vaihtoehtoisia kehityskulkuja on paljon. Meidän täytyy ennakoida myös sitä, että ilmasto saattaisi lämmentä tai jopa jäähtyä näin pohjoisessa. Käytännössä tämä tahtoo sanoa sitä, että ennakointi on kytkettävä entistä tiukemmin päätöksentekoon. Tulevaisuusvaliokunta tekee tässä mietinnössä ehdotuksen siitä, että edelleenkin tehdään nämä tulevaisuusselonteot kaksiosaisina mutta käännetysti siten, että tätä tulevaisuusselontekoa pystytään sitten käyttämään siten, että hallitusohjelmaan voidaan vaikuttaa. Se voi vaikuttaa puolueitten hallitusneuvotteluvaikeutautumiseen ja sitä kautta sitten vaikuttaa lainsäädäntöön ja budjetteihin.

Pitkän aikavälin vaikutukset on otettava myöskin huomioon. Tässä esitetään sukupolvivastuulakia, eli pitkän aikavälin poliittiset vaikutukset täytyy huomioida

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

sukupolvien yli. Valiokunnan pääviesti käytännössä on se, että näin epävakaana aikakautena politiikan ja ennakoinnin kytköksen täytyy olla tiukempi, jotta suojataan tulevien sukupolvien oikeudet.

Puhemies! Aivan lyhyesti siitä tänä aamuna julkaistusta teknologiajulkaisusta. Käytännössähän teknologiaennakointi on tulevaisuusvaliokunnan keskeinen tehtävä. Nyt julkaistiin päivitys teknologiaennakoinnista. Siinä on edelleen 100 teknologiaa, 20 yhteiskunnan toimintoa, ja tässä on tunnistettu näitä nopeasti kehittyviä teknologioita. Se keskeinen asia on siinä Suomelle se, että Suomi voi käyttää tätä niukkojen valintojen välineenä, koska pieni maa ei voi voittaa koolla, se voi voittaa nopealla oppimisella, hyvällä yhteistyöllä ja sillä, että se tunnistaa omat paikkansa ajoissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

16.29 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä salissa onkin aikataulu mennyt niin nopeasti eteenpäin, että meinasin myöhästyä tästä keskustelusta, mutta onneksi vielä ehdin mukaan.

Ensinnäkin tämä tulevaisuusvaliokunnan mietintö — siis itsekin olen tulevaisuusvaliokunnan jäsen, ja siksi nimenomaisesti haluan tästä käyttää puheenvuoron — on mielestäni kyllä hyvin ansiokas. Ehkä valiokunnan puheenjohtaja tässä alussa on tätä jo avannutkin, mutta itse pidin paljon siitä toimintatavasta, että me ensin kuultiin vähän laajemmin ja sitten valittiin muutama teema, joihin perehdyttiin paremmin. Ajattelen, että nämä teemat, jotka valittiin, jotka olivat siis tulevaisuusajattelu, muuttuvan maailmanjärjestyksen erilaiset totuudet, tekoälyn uhat ja mahdollisuudet, arktinen problematiikka, monihyötyiset ympäristöratkaisut, vihreän siirtymän oikeudenmukaisuus sekä ekokriisin vaikutukset pitkällä aikavälillä, ovat kyllä aivan olennaisia, jos me mietitään tulevaisuusajattelua ja mietitään maailmaa 25+ vuoden päähän.

Todellakin siinä skenaariossa, mitä tässä pohjana oli, se selonteko, minkä valtioneuvosto oli antanut, näemme, että tässä ajassa on paljon epävakautta. Meillä on erilaisia geopoliittisia kriisejä, ja tavallaan tasapaino geopolitiikassa on muuttumassa. Teknologian muutokset etenevät vauhdilla, ja sitä kautta tulee paljon muutoksia. Nämä kaikki myös monella tavalla vaikuttavat erilaisiin valtarakenteisiin, ja ne eivät välttämättä ole enää edes valtioita, jotka ovat niitä, joilla valtaa on, vaan nimenomaan näitä teknojättejä.

Mutta sitten samanaikaisesti meillä on edelleen vain tämä yksi planeetta. Täällä meidän pitää toimia, ja meidän pitää toimia tämän planeetan kantokyvyn rajoissa. Näinhän me ei olla toimittu. Tällä hetkellä seitsemän yhdeksästä planetaarisesta rajasta on ylitetty, ja esimerkiksi meidän ilmastojärjestelmämme on rikki niin, että me täällä pohditaan, miten tämä ilmaston kuumeneminen vaikuttaa: tuoko se meille lämpöä lisää tänne pohjoiseen, vai käykö niin, että kun tämä järjestelmä menee rikki, me ollaankin sitten täällä nykyistä paljon kylmemmissä olosuhteissa? Sen takia ajattelen sitä, että kun me tässä jatkotyöstössä nimenomaan otettiin esille monta ympäristöön liittyvää teemaa, niin se oli oikea valinta, koska tästä meidän pallon kestävyydestä meidän pitää huolehtia, koska meillä ei muuta ole kuin tämä yksi maapallo.

Kun katsotaan — katsottiinkin jo — näitä skenaarioita ja myös niissä olevia ympäristökriisejä, mitkä ovat koko aika käynnissä, ja nyt tietysti tässä meidän mietinnössä

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

näitä teemoja, niin kyllähän se tulevaisuuskuva on varsin synkkä ja haasteellinen. Samaan aikaan tietysti on hyvä muistaa, että tulevaisuushan ei vain tapahdu vaan tulevaisuus tehdään. Sillä on valtavasti väliä, miten me valmistaudumme tulevaisuuteen, miten me tehdään tänä päivänä niitä päätöksiä, jotka turvaavat meille hyvän tulevaisuuden.

Tietysti päätöksenteossa haaste on aina myös erilaiset polkuriippuvuudet, eli jos ollaan joku polku otettu, niin siitä on hyvin vaikea muuttaa suuntaa, vaikka huomaisimmekin, että olemme väärällä polulla, ja niitä riippuvaisuuksia on todella vaikea purkaa. Sen takia itse ajattelen, että tämmöinen tulevaisuustyö ja ennakointityö on äärimmäisen tärkeää. Meidän pitäisi pystyä nykyistä paljon, paljon paremmin myös hyödyntämään sitä päätöksenteossa, ja senkin takia tässä mietinnössä on nostettu kehittämissuhteita, mutta myös sitä konkreettista vaikuttavuutta siihen, on se sitten valtioneuvoston työtä tai eri ministeriöiden työtä, pitäisi pystyä paljon, paljon enemmän parantamaan.

Oli oikeastaan aika valitettavaakin kuulemisissa kuulla se, kun kysimme sitä, miten tulevaisuusvaliokunnan aiemmin aikaisemmissa tulevaisuusselonteissa esittämät lausumat on otettu huomioon, että osassa ministeriöistä ei ollut oikeastaan yhtään mitään tietoa, että tällaisia lausumia on edes ollut tai että ne jotenkin vaikuttaisivat heidän työhönsä. Kyllä minä ajattelen, että kun meillä on Suomessa tätä ennakointityötä ja meillä on tulevaisuusvaliokunta, yksi maailman ensimmäisiä, niin meidän pitäisi pystyä nykyistä paremmin sitä hyödyntämään.

Nämä ehdotukset, mitä tähän mietintöön on nostettu myös tavallaan tämän työn parantamiseksi ja sen läpileikkaavuudeksi, ovat yksi tärkeä asia lähtien juuri myös siitä, että näiden kahden tulevaisuusselonteon, jotka vaalikaudessa tehdään, järjestystä muuttamalla ollaan paljon paremmassa tilanteessa. Toivon todella, että nämä lausumat otetaan nyt vakavasti ja tätä muutosta saadaan.

Sitten todellakin tähän lopuksi haluan vielä korostaa sitä, että meidän täytyy pystyä ratkaisemaan nämä ekokriisit, koska ilman sitä meillä ei ole hyvää tulevaisuutta. Jo ne nuoret ja ne lapset, jotka tänä päivänä täällä elävät kanssamme, tulevat sen konkreettisesti näkemään, puhumattakaan sitten tulevista, vielä syntymättömistä sukupolvista. Siksi meidän täytyy ehdottomasti vauhdittaa sitä ympäristö- ja luontotyötä, mitä niin Suomen kuin myös kansainvälisesti pitää saada eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

16.36 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tässä on aika moni tullut kysymään minulta viime viikkojen aikana, että joko olet selvinnyt sieltä Mongoliasta, kun aika laajassa julkisuudessa oli itseni ja aika lailla toisentyyppistä poliittista filosofiaa edustavan kansanedustaja Atte Kalevan yhteinen junamatka samassa hytissä, 31 tuntia Pekingistä Ulan Batoriin. Kansalaisten palautteesta päätellen se on ollut jollain tavalla toivottu, mukava ja ehkä jopa voimaannuttava esimerkki siitä, että tämän ikään kuin hyvin kahtiajakautuneen ja polarisoituneen poliittisen keskustelun sijaan voidaankin sitten etsiä yhteisymmärrystä ehkä näinkin dramaattisella tavalla.

Siitähän tulevaisuusvaliokunta on erinomainen esimerkki, että yhtä lailla kun pääsee maailmalla puhumaan tästä ainutlaatuisesta instituutiosta, niin samaan hengenvetoon voi todeta, että se ei ole 32 vuoteen koskaan äänestänyt. Edelleen on tärkeätä, että mietinnöt

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

ovat yksimielisiä, ja tämä ajatus tästä lakialoitteesta toivottavasti samoin. Sitä kautta saavutetaan sitä vaikuttavuutta.

Ja niin kuin edustaja Mikkonen tuossa sanoi, se tulevaisuusvaliokunnan ehkä suurin haaste on todellakin ollut vaikuttaa siihen päivittäiseen päätöksentekoon. Silloin juuri ne sitovat vaatimukset pitkän aikavälin huomioimisesta kaikessa valtioneuvoston toiminnassa on se tapa, jolla se vaikuttavuus sisällöllisesti mitataan. Sitten on toisaalta toimintatavoiltaan tämä käännteinen järjestys, jossa tulevaisuusselontekoja olisi tarkoitus esittää ja johon pääministeri, sanoisinko suorastaan, innostuneesti reagoi, koska se vaikuttaa paitsi hallitusohjelman tekoon myöskin sitä edeltävään vaalikeskusteluun, toivottavasti. Mutta myös se hallitusohjelma joutuu heti tulevaisuustestiin. Eli kyse ei ole enää neljän vuoden suunnitelmasta vaan 40 vuoden suunnitelmasta, koska meillä on olemassa työkalut, joilla niitä hallituksen aikomuksia voidaan peilata kauas tulevaisuuteen sen sitovuuden ja sen vaatimuksen mukaisesti, jota tämän päivän lapset ja nuoret ja tulevat sukupolvet meiltä tämän päivän päättäjiltä edellyttävät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ehdimme vielä ottaa edustaja Kauniston puheenvuoron, ja sen jälkeen tähän käytettävissä oleva aika tällä erää on päättymässä. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

16.38 Ville Kaunisto kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erinomaisia puheenvuoroja. Siitähän tulevaisuusvaliokunta on tosissaan tunnettu, että me keskustelemme, ja se on tässä ajassa aika iso signaali ulospäin. Meidän roolihan edustajina, on sitten tulevaisuusvaliokunnan jäsen tai ei, on aika merkittävä, on sitten kysymyksessä yhteisen tulevaisuuden rakentaminen tai sen kuilun kaventaminen, mikä ehkä välillä poliittisessa keskustelussa tuntuu olevan esillä, mutta myös sen tulevaisuustyön tekeminen, sitä mitenkään vähättelemättä. Siis tämä on erinomaista, että tulevaisuusvaliokunta haluaa vaikuttaa kokonaisuutena tulevaisuuden rakentamiseen, mutta itse näen, että meidän jokaisen edustajankin rooli on omassa puolueessa, omissa viiteryhmissä viedä niitä viestejä, mitä me tulevaisuusvaliokunnasta saadaan. Ne syötteet ovat aivan mahtavia. Ei ole sellaista keskustelua ollut itselläni poliittisella uralla, jota ei olisi voinut aloittaa jollain tavalla viitaten tulevaisuusvaliokunnan työhön ja niihin ajatuksiin, mitä olen päässyt kuulemaan. Eli sekin työ, se vaikuttavuustyö, täytyy tehdä monella eri tasolla, ja siinä on kyllä hienoa ollut seurata kollegoiden työtä.

Ehkä vielä haluan sanoa teknologiasta ja sen kehityksestä, kun me puhutaan nyt tekoälybuumista ja siitä pystysuorasta kehitysseinästä ja tietyllä tavalla eksponentiaalisesta kehityksestä, niin on tärkeää, että usein juuri sillä hetkellä, kun luullaan, että tämä ylämäki tai kehityksen määrä ei ikinä lopu, tulee svantovaihe, tulee sellainen hetki, jossa katsotaan, millä tavalla tämä teknologia itse asiassa otetaankaan yhteiskuntaan ja miten se tulee yhteiskuntaan, ja sitten siellä tulee niitä uusia kehityskulkuja, jotka pohjautuvat siihen teknologiaan. Eli tälläkin hetkellä on äärimmäisen tärkeää, että tätä kokonaisuutta mietitään ja niin kuin edustaja Vähämäen hienossa työssä, monta vuotta jatkuneessa työssä, nostetaan esiin sitä, mitä kaikkea muuta pystyy siihen ympärille rakentumaan. Ennen kaikkea siihen mielestäni pitää sitoa se Suomen rooli: millä tavalla Suomi voi olla ei pelkästään menestystarina tässä kokonaisuudessa vaan ennen kaikkea yksi voima, joka pystyy maailmalla osoittamaan niitä ratkaisuja, mitä meillä haasteisiin on.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Ja väkisin, kun teknologiasta puhutaan, on se tekoälyä tai mitä vain teknologiaa, niin se puhtaan energian rooli nousee keskiöön ja myös ne innovaatiot sillä puolella. Uskon, että Suomella on aika paljon annettavaa tähän, ja se toimii myös pohjana sille teknologiselle kehitykselle, mitä maailmalla tehdään. Itse näen niin, että puhutaan sitten ilmastonmuutoksesta tai ekologisesta kriisistä, niin tässä on niitä ratkaisun avaimia, millä Suomi pystyy todella maailmalla tuomaan toivoa ja myös kotiuttamaan tulovirtaa sitä kautta, että me olemme ratkaisemassa kaupallisilla keinoilla maailman ongelmia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 7/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

11. Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Valtioneuvoston selonteko VNS 8/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 10/2026 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt päätetään talousvaliokunnan mietinnön TaVM 10/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Talousvaliokunnan puheenjohtajan — on siellä Vilhelm Junnila, niin kulman takana, että piti oikein nousta katsomaan — esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multalalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Tässä vaiheessa palautekeskusteluun varataan enintään yksi tunti. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Junnila, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.43 **Vilhelm Junnila ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto hyväksyi loppuvuodesta kolme energia- ja ilmastopolitiikan keskeistä suunnitelmaa: energia- ja ilmastostrategian, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman sekä pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman. Nämä suunnitelmat on toimitettu eduskunnan käsiteltäviksi valtioneuvoston selontekoina. Ilmastolain mukaiseen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmään kuuluvat pitkän aikavälin suunnitelma, keskipitkän aikavälin suunnitelma, ilmastonmuutokseen sopeutumista koskeva suunnitelma sekä vielä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma.

Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla vaalikausittain valmisteltava energia- ja ilmastostrategia puolestaan kattaa energiapolitiikkaa koskevat linjaukset ja muodostaa

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

yhdessä valtioneuvoston teollisuuspoliittisen selonteon kanssa kokonaisvaltaisen toimintaohjelman. Tavoitteena on edetä hiilineutraaliin ja myöhemmin hiilinegatiiviseen yhteiskuntaan siten, ettei hallitus omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia, heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä tai lisää maatalouden kustannuksia. Strategian mukaan tavoitteisiin pyritään mahdollisimman kustannustehokkaalla, vaikuttavalla ja teknistaloudellisesti kestäväällä tavalla.

Energia- ja ilmastostrategia on sovitettu yhteen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman kanssa, jonka valmistelua on koordinoitunut ympäristöministeriö. Päästökauppaan kuuluvan teollisuuden ja energiantuotannon päästöjä vähentävät politiikkatoimet on määritelty energia- ja ilmastostrategiassa, ja tässä niin kutsutussa KAISUssa määritellään EU:n nykyisen päästökauppajärjestelmän ulkopuolisen, niin sanotun taakanjakosektorin päästövähennyskeinot. Maankäyttösektorin ilmastotoimet on sisällytetty energia- ja ilmastostrategiaan, ja niiden valmistelua koordinoi taas maa- ja metsätalousministeriö. Energia- ja ilmastostrategia kattaa siten kaikki kasvihuonekaasupäästöt päästökauppasektorilla, taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla sekä vielä maankäyttösektorin ja muiden alojen hiilinielut.

Tämän selonteon lähtökohtana on tavoite nostaa Suomi puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa. Keskeistä on teollisuuden energiasiirtymän ja investointien edistäminen. Samalla hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut ilmastolain ja EU:n päästövähennystavoitteisiin. Nämä tavoitteet ovat myös energia- ja ilmastostrategian taustalla. Ilmaston lämpenemistä aiheuttavista kasvihuonekaasuista Suomessa noin 70 prosenttia on peräisin energian tuotannosta ja kulutuksesta, kun liikenne lasketaan mukaan. Tästä syystä energia- ja ilmastopolitiikka ovat tiiviisti kietoutuneet toisiinsa.

Talousvaliokunta tarkastelee selontekoa mietinnössään toimialansa mukaisesti. Vaikka selonteko kattaa nämä aiemmin luetellut ilmastopolitiikan sektorit, talousvaliokunnan tarkastelun pääpaino on energiapolitiikassa ja päästökauppasektorin arvioinnissa erityisesti sen vuoksi, että taakanjakosektoria ja maankäyttösektoria tarkastellaan myös erillisissä ilmastolain mukaisissa ilmastosuunnitelmissa.

Arvoisa puhemies! Energia- ja ilmastostrategia sekä valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta muodostavat kokonaisuuden, jolla vahvistetaan Suomen investointiympäristön houkuttelevuutta ja lisätään Suomeen suuntautuvia puhtaita investointeja. Energia- ja ilmastostrategian yksityiskohtaisilla linjauksilla taas varmistetaan kohtuuhintaisen puhtaan energian toimitusvarma tarjonta niin teollisuuden, elinkeinoelämän kuin kotitalouksien tarpeisiin. Teollisuuspoliittisen selonteon keskiössä on Suomen mahdollisuus lisätä voimakkaasti puhtaan sähkön tuotantoa teollisuuden kasvaviin tarpeisiin. Osana kestävästä talouskasvusta tukevaa kasvupakettia hallitus on päättänyt myös ottaa käyttöön määräaikaisen verohyvityksen suurille puhdasta siirtymää tukeville teollisille investoinneille.

Puhtaan siirtymän investointien tärkeyttä on entisestään kasvattanut maailmanpoliittisen tilanteen muuttuminen. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja energiatoimitusten käyttö aseena on aiheuttanut geopoliittisen kriisin, joka tekee entistäkin kiireellisemmäksi sekä EU:n että Suomen tarpeen vähentää riippuvuuttaan fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla uusiutuvan energian käyttöönottoa, teollisuuden vähähiilistämistä ja oman valmistuskapasiteetin kasvattamista aloilla, jotka ovat strategisia siirryttäessä kohti hiilineutraalia taloutta. Tilanne on selonteon antamisen jälkeen yhä

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

kiristynyt Yhdysvaltain ja Iranin välisen sodan vuoksi, mikä edelleen korostaa fossiilisista polttoaineista luopumisen ja kriittisten raaka-aineiden saatavuuden merkitystä.

Arvoisa puhemies! Suomen vahvuudet puhtaan siirtymän investoinneissa perustuvat puhtaaseen sähköön: viime vuonna Suomessa oli Euroopan halvin sähkö, ja fossiilisista polttoaineista irtautuminen on hyvässä vauhdissa. Vuotta aiemmin ja sen mukaisten tietojen mukaan jo 96 prosenttia sähköntuotannosta oli päästötöntä. Suomella on tämän lisäksi edelleen hyvät edellytykset lisätä uusiutuvan energian tuotantoa. Tämä muodostaa pohjan sähköä käyttävälle teollisuudelle, kuten vetytaloudelle tai metallien valmistukselle. Suomessa on tälläkin hetkellä vireillä yli 300 miljardin euron puhtaan siirtymän investoinnit, ja viime vuosi oli siltäkin osilta merkityksellinen, että vähintäänkin yli 8 miljardia näistä hankkeista valmistui.

Talousvaliokunta kiinnittää kuitenkin samalla huomiota myös asiantuntijakuulemisessa esiin tuotuun arvioon siitä, että sähköä käyttävän, valmistavan ja samalla suomalaista yhteiskuntaa laajemmin hyödyttävän korkeamman jalostusarvon teollisuuden investoinnit — eli juuri nämä aiemmin mainitut investoinnit, jotka sisältyvät tähän 300 miljardiin — eivät kuitenkaan ole toistaiseksi laajemmassa mittakaavassa päässeet käyntiin. Tämänhetkiset kulutusta kasvattavat investoinnit suuntautuvat erityisesti lämmityksen sähköistymiseen, sähkövarastoihin ja yhteiskunnan digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin, kuten datakeskuksiin.

Sähköistyminen ja investoinnit teolliseen tuotantoon edellyttävät, että Suomi on houkutteleva ja ennakoitava toimintaympäristö. Tämä koskee erityisesti sääntelyä ja muita ohjauskeinoja sekä vakaata ja sujuvaa lupajärjestelmää. Poukkoileva lainsäädäntöympäristö voi johtaa kustannusten kasvuun, investointien hidastumiseen ja energian hintojen nousuun. Talousvaliokunta onkin toistuvasti korostanut myös sujuvan luvituksen merkitystä, ja esimerkiksi Sähkön hinta kuriin -kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi asiaa koskevan lausuman, jossa edellytettiin, että valtioneuvosto kiirehtii hallitusohjelmaan sisältyviä toimenpiteitä, jotka sujuvoittavat ja nopeuttavat puhtaan sähkön tuotannon hankkeiden viranomaisprosesseja ympäristötavoitteet huomioon ottaen. Luvituksen osalta hallitus on jo ottanut merkittäviä askeleita kohti sujuvampaa luvitusta yhden luukun asiointimallin käyttöönotolla. Talousvaliokunta pitääkin tärkeänä myös varmistaa Lupa- ja valvontaviraston toiminnan onnistunut käynnistyminen ja riittävä resursointi myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on useissa asiayhteyksissä, viimeksi keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa koskevassa lausunnossaan, arvioinut kriittisesti ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää. Valiokunta viittaa lausuntoonsa ja korostaa edelleen, että järjestelmä kaipaa virtaviivaistamista. Esimerkiksi tällä hetkellä eduskunnassa vireillä olevien kolmen ilmastopolitiikkaa koskevan selonteon, eli näiden aiemmin mainittujen, osittainen päällekkäisyys ja rinnakkainen ja osin eritahtinen käsittely ei ole omiaan antamaan kokonaiskuvaa ilmastopolitiikan kokonaisuudesta. Talousvaliokunta kiinnittää kriittistä huomiota siihen, että vaikka strategian tavoitteena ovat kustannustehokkuus ja vaikuttavuus, toimenpiteiden ja alatavoitteiden kustannuksia ja vaikuttavuutta ei juuri arvioida.

Selonteko energia- ja ilmastostrategiasta on annettu eduskunnalle vasta hallituskauden loppupuolella, minkä vuoksi sen toimeenpanoon jää vain vähän aikaa. Talousvaliokunta viittaa myös ympäristövaliokunnan arvioon siitä, että ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää tulee kehittää siihen suuntaan, että ilmastotoimien ohjausta ja

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

seurantaa varten saadaan muodostettua tiivis, johdonmukainen ja selkeä kokonaiskuva. Tämä voi tapahtua yhdellä asiakirjalla, joka saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi ennakoitusti. Näin voitaisiin vähentää myös erilaisten suunnitelmien aiheuttamaa hallinnollista taakkaa ja kytkeä suunnittelu muuhun valtiontalouden suunnitteluun. Talusvaliokunta korostaa, että selontekojen ja niiden merkityksen kannalta on pyrittävä sekä suunnittelujärjestelmän selkeyttämiseen että selontekojen käsittelyn ajoittamiseen vaalikauden alkupuolelle.

Arvoisa puhemies! Talusvaliokunnan kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta, mutta eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto vaikuttaa aktiivisesti siihen, että yli 95-prosenttisesti kestävä biomassaa polttoaineena käyttävät laitokset sisällytettäisiin takaisin EU:n yleiseen päästökauppaan. Valiokunta puoltaa, että eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon johdosta. Tähän mietintöön sisältyy kaksi vastalauseita. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle mietinnön esittelystä. — Sitten ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.53 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Kiitos talusvaliokunnan puheenjohtaja Junnilalle valiokunnan mietinnön esittelystä.

Energia- ja ilmastostrategiaan on koottu hallituksessa yhdessä sovitut ilmasto- ja energiapoliittiset toimet. Niillä parannetaan yritysten mahdollisuuksia tehdä pitkäjänteisesti investointeja edistyneeseen puhtaaseen teknologiaan. Puhdas siirtymä luo vankan pohjan talouskasvulle, työllisyydelle ja Suomeen suuntautuville investoinneille, kuten olemme saaneet viime päivinä myös lehdistä lukea. Strategia on keskeinen työkalu, kun nostamme hallitusohjelman mukaisesti Suomen puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa. Strategian yksityiskohtaisilla linjauksilla varmistetaan kohtuuhintaisen puhtaan energian toimitusvarma tarjonta niin teollisuuden, elinkeinoelämän kuin kotitalouksienkin tarpeisiin. Tavoitteena on luoda toimintaympäristö, joka houkuttelee investointeja ja tukee Suomen puhtaan talouden kasvua tukien kotimaisen teknologian kehittämistä ja vientiä sekä kasvattaen samalla Suomen hiilikädenjälkeä.

Talusvaliokunta toteaa mietinnössään, että Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja energiatoimitusten käyttö aseena on aiheuttanut geopoliittisen kriisin, joka tekee entistäkin kiireisemmäksi EU:n ja Suomen tarpeen vähentää riippuvuuttaan fossiilisista polttoaineista nopeuttamalla uusiutuvan energian käyttöönottoa, teollisuuden vähähiilistämistä ja oman valmistuskapasiteetin kasvattamista aloilla, jotka ovat strategisia siirryttäessä kohti hiilineutraalia taloutta. Juuri tästä on kyse. Hallituksen energia- ja ilmastopolitiikka tähtää Suomea sitovien päästövähennystavoitteiden ohella keskeisesti edellä mainitsemaani puhtaaseen kasvuun sekä Suomen energiaturvallisuuden ja omavaraisuuden varmistamiseen. Energiaturvallisuus on myös keskeinen osa Suomen kokonaisturvallisuusmallia.

Arvoisa puhemies! Nostan esille vielä muutaman kohdan valiokunnan mietinnöstä.

Selonteossa on kiinnitetty huomiota yleisen päästökaupan ulkopuolelle rajattujen, yli 95-prosenttisesti biomassaa käyttävien laitosten muuttuneeseen asemaan. Meidän poliittisella ja virkatasolla tehdystä aktiivisesta ja johdonmukaisesta EU-vaikuttamisesta huolimatta päästökaupassa tehdyn rajauksen myötä kaikkia biomassalaitoksia ei tällä hetkellä kohdella tasapuolisesti. Tämä on päästökaupan peruseriaatteiden vastaista.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Heinäkuussa tulee seuraava yleisen päästökaupan uudistusehdotus: Suomen yhtenä keskeisenä neuvottelutavoitteena on nyt korjata tämä päästökaupan epäkohta ja varmistaa, että etenkin bioperäisen hiilidioksidin talteenottoon parhaiten soveltuvilla tehtailla on EU-sääntelyn osalta riittävät kannustimet edetä toimissaan. Pidän valiokunnan esittämää kannanottoehdotusta hyvänä.

Talousvaliokunnan mietinnössä nostetaan esille ilmastopolitiikan tavoitteet ja tilannekuva. Kuten mietinnössä todetaan, Suomi on onnistunut hyvin päästövähennyksissä. Vuoden 2024 kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria laskivat viisi prosenttia edellisvuodesta ja olivat 46 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990. Päästöt ovat vähentyneet erityisesti energiasektorilla. Sektorin päästöt vähenivät 6 prosenttia vuodesta 2023 vuoteen 2024, ja päästöt ovat puolittuneet vuoden 1990 päästötasosta. Suomen sähköntuotannosta 96 prosenttia ja kaukolämmöntuotannosta 87 prosenttia oli vuonna 2025 hiilidioksidivapaata. Sen sijaan maankäyttösektorilla kehitys on ollut haasteellisempaa, kuten pääosassa muitakin EU-jäsenvaltioita. Muutosta selittävät etenkin puuston alentunut kasvu, Venäjän puuntuonnin loppumisen jälkeen nousset ja sen jälkeen korkealla pysyneet hakkuutasot, turvemaametsien kasvaneet maaperän hiilidioksidipäästöt, kivennäismaametsien, maaperänielun ja karikesyötteen hiipuminen ja tämä jo mainittu Venäjän puuntuonnin hiipuminen, joka on toki alkanut jo vuonna 2008. Kuten valiokunta toteaa, hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen kokonaan kotimaisin toimin edellyttää huomattavia maankäyttösektorin nettonieluja vuonna 2035 sekä suurempia päästövähennyksiä ja teknisiä nieluja päästökauppa- ja taakanjakosektorilla.

Energiapolitiikan osalta julkisuudessa on keskusteltu sähkön riittävydestä poikkeuksellisten kylmien tammi- ja helmikuun jälkeen. Kuten valiokunta toteaa, kysymys sähkön riittävydestä liittyy sekä puhtaan energian tuotantokapasiteettiin että toimivien ja toimitusvarmojen sähkömarkkinoiden turvaamiseen. Suomen näkymä lähivuosille on kohtuullinen, mutta 2030-luvulla sähköistymisen kiihtyminen ja tuotantorakenteen lisääntyvä sääriippuvuus kasvattavat sähkön riittävyteen liittyviä riskejä erityisesti pitkien tuulettomien pakkasjaksojen aikana. Suomessa on merkittävä määrä luvitettuja uusiutuvan energian hankkeita odottamassa kysynnän kasvua. Markkinahinnat ohjaavat sähköntuotantoinvestointeja, ja hintavaihtelut viestivät tarkoituksenmukaisesti niukkuudesta. Sähkömarkkinat eivät yksin kuitenkaan riitä turvaamaan säävarmaa kapasiteettia, ja siksi hallitus valmistelee toimia toimitusvarmuuden varmistamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten siirrymme puhujalistaan. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.59 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen energiajärjestelmä on muutoksessa. Muutos ei ole vain ilmastopolitiikkaa vaan ennen kaikkea turvallisuuspolitiikkaa. Venäjän hyökkäyssota on osoittanut, että energia on turvallisuutta ja huoltovarmuutta kaikkein konkreettisimmillaan. Suomi on nyt lähes kokonaan irti venäläisestä energiasta, ja tämä päätös vahvistaa koko yhteiskunnan kestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Tämä on ennen kaikkea strateginen vahvuus. Se on turvaa kriisejä vastaan. Halpa, puhdas ja kotimainen energia on paras vakuutus niin taloudelle kuin huoltovarmuudelle. Siksi tämän strategian ytimessä on puhtaan energian erittäin suuri lisärakentaminen. Tarvitsemme lisää tuulivoimaa, aurinkovoimaa, erityisesti ydinvoimaa,

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

merituulivoimaa ja joustavaa säätövoimaa. Talousvaliokunta on selontekoa käsitellessään korostanut, että Suomelle on erittäin tärkeää vaikuttaa aktiivisesti siihen, että yli 95-prosenttisesti kestävä biomassaa polttoaineena käyttävät laitokset sisällytettäisiin takaisin EU:n yleiseen päästökauppaan. Vain näin turvaamme puhtaan energian riittävyyden myös pakkasilla ja tuulettomina hetkinä.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus ei ole vain sähköä, se on koko energiajärjestelmän kestävyyttä. Siksi strategia sisältää vahvat kirjaukset kaasun, öljyn, lämmön ja kriittisten rakenteiden varautumisesta. Kaikki vaihtoehdot tulee selvittää ajoissa. Öljyvarastoja pidetään yllä vähintään viiden kuukauden kriisitarpeeseen. Puupolttoaineiden ja turpeen rooli huomioidaan lämmön toimitusvarmuudessa. Myös kyberturvallisuus on osa energiahuoltovarmuutta. Energiasektorin järjestelmät ovat suoraan hybridivaikuttamisen kohteita. Siksi sähköisen turvallisuuden vahvistaminen ja kriittisten verkkojen suojaaminen nostetaan nyt ensimmäistä kertaa strategiassa keskiöön. Tämä on oivallinen suunta Suomelle.

Arvoisa puhemies! Suomi on vahvassa asemassa. Meillä on puhdas sähkö, vakaat markkinat ja toimiva kantaverkko, jonka kehittämisestä pidetään huolta. Tämä houkuttelee meille lisää investointeja, jotka lisäävät työtä ja samalla vahvistavat huoltovarmuuttamme. Jokainen uusi sähköä käyttävä tehdas on samalla myös syy rakentaa lisää puhdasta sähköntuotantoa Suomeen. Energia- ja ilmastostrategia on siis suunnitelma turvallisuudesta. Se pitää sisällään vision huoltovarmuudesta, mutta se on myös osoitus siitä, että Suomi pysyy pystyssä kriiseissä ja vaurastuu. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

17.03 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies, arvon ministeri! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta. Aihepiiri on mielenkiintoinen, ja se herättää vahvoja tunteita suuntaan ja toiseen ihan ymmärrettävästikin. Suomi on sidottu viime hallituskaudella äärimmäisen kunnianhimoiseen hiilineutraalisuustavoitteeseen vuodelle 2035. Olisimme voineet aivan hyvin kulkea tässä muun EU:n vanavedessä ja tähdätä vuoteen 2050, joka on huomattavasti realistisempi tavoite ja antaa yhteiskunnalle paremmin aikaa kehittyä ja valmistautua tulevaan.

Arvoisa puhemies! Tässä kun nyt kuitenkin ollaan, niin strategiat ja selonteot ovat sen mukaisia. Katsotaan eteenpäin. Jos todella tahdomme saavuttaa hiilineutraaliuden tässä jatkuvasti sähköntarvettaan kasvattavassa yhteiskunnassa, on avain nähdäkseni ydinvoimassa. Vaikka ydinvoiman 80-lukulaisesta demonisoinnista ollaankin päästy jo vihdoin eteenpäin, ei se silti ole vielä kukaan mediaseksikäs energiatuotannon muoto. Jotain sieltä Tšernobylistä on jäänyt kummittelemaan ihmisten takaraivoihin. Onneksi tällä hallituksella on ydinvoimaan positiivinen suhtautuminen, ja sen kyllä tästä selonteostakin voi helposti todeta.

Tuulivoimaa hehkutetaan jatkuvasti kaikkialla. Samalla kuitenkin unohdetaan mielellään kaikki se haitta ympäristölle, luonnolle ja ihmisasutukselle, mitä juuri tuulivoimalat aiheuttavat. Lennolla Vaasaan tulee katsottua ikkunasta valtavia tuulivoimapuistoja, joiden alta on parturoitu suuret määrät hiilinieluja, aivan samoin kuin siirtolinjojen alta. [Timo Harakka: Menkää junalla!] Tiedä sitten, saimme lukea talvella suurimpaan sähkönkulutuksen aikaan, että joissakin voimaloissa siivet olivat jäätyneet. Ja

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

hiljattain laskin Vöyrin tuulivoimapuistoa ohittaessani, että jopa neljän myllyn siivet olivat paikoillaan, vaikka olikin tuulinen päivä.

Arvoisa puhemies! Datakeskukset ovat herättäneet keskustelua, ja ne kyllä huolestuttavat minuakin. Ne ovat melkoisia sähkösyöppöjä, ja pelkona tietysti on, että merkittävästi lisääntynyt sähkönkulutus vailla korvaavaa energiantuotantoa samassa suhteessa saattaa heijastua kuluttajahintoihin. Lappeenrannan LUT-yliopiston tutkijat vaativat maanantaina datakeskuksille velvollisuutta sekä rakentaa varavoimaa että rahoittaa runsaasti uutta uusiutuvaa sähköntuotantoa. Tästä olen täysin samaa mieltä, eli datakeskuksia tulisi velvoittaa omavaraisuuteen sähkön suhteen. Edustaja Vestman taisikin laatia lakialoitteen datakeskuksiin liittyen. Jos tavoitteena on pitkällä aikavälillä sähköistää esimerkiksi liikenne ja kenties maatalouskin joskus todella pitkän ajan kuluttua, tarvitaan Suomeen runsaasti sähköntuotantoa. Muussa tapauksessa olisimme tuontisähkön varassa ja kuluttajahinnat jatkuvasti nousupaineessa. Sydäntalven pakkasjaksoja en haluaisi muistella kesäisenä päivänä, mutta ne tulee pitää kirkaana mielessä, kun strategioita luodaan.

Arvoisa puhemies! Suomi on pitkien välimatkojen maa, jossa sähköautoilu ei ole pitkään aikaan vielä joka pojan ilo vaan edelleenkin aivan liian kallista. Niin kauan kuin näin on, ja mikäli mitään uutta ja mullistavaa teknologiaa ei nopeasti yleisty, on polttomootoriautot usein ainoa mahdollisuus pyörittää tavallista arkeaan Kehä kolmosen ja suurten kasvukeskittymien ulkopuolella ja toki sisälläkin. Siitä tosiasiaista emme pääse yli emmekä ympäri. Elämän täytyy olla mahdollista haja-asutusalueilla, puulämmitteisten pesien ja kiukaiden valta-alueilla ilmastotoimien tarpeellisuudesta huolimatta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

17.08 Johannes Yrttiaho vas: Puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallitus on nostanut energia- ja ilmastostrategian keskiöön energijärjestelmän ja teollisuuden sähköistymisen, järjestelmäintegraation, vetytalouden, teknisten nielujen investoinnit, merituulivoiman sekä ydinenergian investoinnit. Strategian lähtökohtana on teollisuuden puhtaan siirtymän vauhdittaminen, ei enää ilmastonmuutoksen hidastaminen ja pysäyttäminen kuten edellisessä strategiassa. Hallituksen lähtökohta on pikemminkin varmistaa suuryhtiöiden voitot sen sijaan, että yhtiöille asetettaisiin velvoitteita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Orpon hallitus sysää toimimattomuudellaan seuraavalle hallitukselle lähes mahdottoman ilmastopoliittisen urakan.

Vaikuttava ilmastopoliittikka edellyttää yksityisen rahan kanavoimista ja lisäksi julkisen vallan taloudellisten ohjauskeinojen käyttöönottoa, joita tässä selonteossa ei ole esitetty. Ilmastotoimien rahoitusta estää osaltaan myös voimakas sotilasmenojen lisääminen ja Pohjois-Atlantin liitto Naton viiden prosentin bruttokansantuotetavoitteen hyväksyminen Suomenkin tavoitteeksi. Se merkitsee, että paitsi hyvinvointivaltion rakenteet myös ilmastonmuutoksen vastaiset toimet vaarantuvat vakavasti.

Puhemies! Nopeaan ja laajamittaiseen teollisuuden ja yhteiskunnan sähköistymiseen liittyy myös mittavia ongelmia. Hallituksen strategiassakin todetaan, että vetytalouden, datakeskusten ja sähköpolttoaineiden tuotannon mahdollinen nopea laajeneminen saattaa johtaa energian kokonaiskulutuksen ja talouskasvun välisen kytkennän voimistumiseen nykyisestä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Puhemies! Sähköistymisen ohella vähintäänkin yhtä keskeistä olisikin energian kokonaiskulutuksen vähentäminen ja energiatehokkuuden lisääminen. Muun muassa tässä mielessä datakeskuksiin liittyviä haasteita ei ole noteerattu riittävästi hallituksen energia- ja ilmastostrategiassa. Kaikista Euroopan datakeskusinvestoinneista peräti kymmenen prosenttia on suunnitteilla Suomeen, mikä tarkoittaa toteutuessaan valtavaa sähkönkulutuksen lisääntymistä. Datakeskusinvestoinnit tulevat syömään sähköä ja sähköliittymiä muilta, kansantaloudellisesti hyödyllisemmiltä vihreän siirtymän investoinneilta.

Datakeskukset eivät rakentamisensa jälkeen juurikaan tuota taloudellista toimeliaisuutta Suomessa. Suurin osa suunnitteilla olevista datakeskushankkeista pyrkii käyttämään olemassa olevaa vakaata sähköntuotantoa. Tällä on merkittäviä seurauksia perusvoiman saatavuudelle. Koska datakeskukset eivät jousta sähkönkulutuksessaan, kuluttajat päätyvät todennäköisesti maksamaan niukaksi käyneestä sähköstä hyvin korkeaa hintaa.

Koska datakeskukset vaativat sähköä tasaisesti vuorokauden ympäri, perusvoimaa on oltava riittävästi. Käytännössä tämä tulee todennäköisesti johtamaan paineeseen lisätä ydinvoimaa, johon liittyy sitten puolestaan muita merkittäviä yhteiskunnallisia ja ympäristöllisiä ongelmia. Suomeen rakenteilla olevat uudet datakeskukset vaativat arviolta kahden ydinvoimalan verran sähköä. Uusi ydinvoima on paitsi erittäin kallista myös ongelmallinen energiantuotantomuoto turvallisuuden, ydinpolttoaineen hankinnan ja jätteen kannalta. Ydinvoima on lisäksi suurten energiayhtiöiden hallinnassa ja tarkoittaa lisääntyessään hyvin keskitettyä energiajärjestelmää ja energiamarkkinaa. Se on iso ongelma kuluttajien oikeuksien ja aseman, markkinakilpailun, toimitusvarmuuden sekä energiapolitiikan päätöksenteon demokraattisuuden näkökulmasta.

Puhemies! Datakeskushankkeiden sääntely on keskeisessä asemassa sähkönkulutuksen kasvun hillitsemisessä. Kun sähkönkulutus lisääntyy merkittävästi, tulisi datakeskusyhtiöltä edunsaajina edellyttää kompensatiota yhteiskunnalle niiden aiheuttamista haittavaikutuksista. Luontevimmin tämä tapahtuu tietysti kireämmän verotuksen avulla. Lisäksi datakeskukset tulisi tietenkin velvoittaa omiin sähköntuotantojärjestelyihin. Suomen konesalihankkeista hyötyvät ensisijaisesti niitä omistavat digialusta- ja tekoäly-yhtiöt sekä energiayhtiöt. On hyvin kyseenalaista, tuovatko suurien digijättien datakeskukset lainkaan hyötyä Suomen taloudelle ja yhteiskunnalle niiden rakennusvaiheen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Ehdotan lopuksi, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaisen kannanottoehdotuksen. — Kiitos.

17.13 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Yrttiahon tekemää kannanottoehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.14 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Sanotaan, että hyvää kannattaa odottaa. Hallituksen ilmastotekojahan on odotettu nyt koko kausi, ja aina kun niitten perään on kysely, on sanottu, että sitten näissä ilmastosuunnitelmissa — energia- ja ilmastosuunnitelmissa, pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmissa ja muissa ilmastosuunnitelmissa — nämä tullaan kertomaan. No, nyt meillä on todellakin käsittelyssä... [Puhelin soi] — Ahaa, sen voi varmaan viedä tuonne ulkopuolelle. Kiitos. —

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Nyt meillä todellakin on käsittelyssä tämä energia- ja ilmastosuunnitelma ja itse asiassa huomenna sitten tämä pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma. Täytyy sanoa, että odottelu on siinä mielessä kyllä ollut turhaa tai ei ole ollut kannattavaa odotella, koska näissä suunnitelmissa ei nyt todellakaan ole näitä toimia, mitä tarvittaisiin.

Orpon hallituksen energia- ja ilmastostrategian päivitys on pettymys, sillä se ei kuvaa sitä selkeää polkua ja askelmerkkejä, mitä tarvittaisiin, jotta me saavutettaisiin ilmastotavoitteet, vaan se on kokoelma poliittisesti värittyneitä toimenpiteitä, joista erimielinen hallitus on saavuttanut jonkinlaisen yhteisymmärryksen. Tähän strategiaan ei liity kustannus—vaikuttavuus-vertailua, tai siinä ei ole arviota saatavista hyödyistä. Selonteossa liitteenä oleva päästövelan korjausohjelma on irrallaan strategiasta, eikä siihen edes viitata strategiaa koskevassa tekstissä, vaikka päästövelan korjausohjelma on ollut se yksi työkalu, mistä hallitus on kertonut, että siinä nyt sitten kerrotaan, miten varmistetaan, että pääsemme ilmastolain mukaiseen hiilineutraalisuustavoitteeseen 2035. Nyt kuulu ilmastolain mukaisen tavoitteen ja tämän politiikkaskenaarion välillä on 34 megatonnia, eli niin paljon toimia tarvittaisiin lisää, ja valitettavasti näissä suunnitelmissa niitä ei nähdä.

Hiilineutraalisuustavoite on mahdollista saavuttaa kansantalouden näkökulmasta tasapainoisesti jopa sitä kasvattaen, mutta tämä strategia ei kuitenkaan osoita suuntaa eikä tahtotilaa kohti taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä tulevaisuudesta, jossa päästövähennystoimien ja puhdistuvan teollisuuden myötä syntyy työtä ja hyvinvointia. Hallituksen harpoinni ilmastopolitiikan linjassa ei myöskään ole kotimaisten vahvasti ilmastotavoitteisiin sitoutuneiden yritysten etu. Poukkoileva ja epäjohdonmukainen politiikka lisää investointiriskiä, se viivästyttää investointeja, nostaa rahoituskustannuksia ja heikentää Suomen houkuttelevuutta suhteessa muihin EU-maihin.

Suomen ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää fossiilisten ja prosessiperäisten päästöjen tehostettua alasajoa päästökauppa- ja taakanjakosektoreilla sekä toimia luonnon ja teknologisten nielujen voimistamiseksi niin, että Suomi on hiilineutraali 2035 ja negatiivisilla päästöillä pian sen jälkeen.

Päästökauppahan sinänsä on toimiva järjestelmä, ja kiitos EU:n, että meilläkin päästöt sitä kautta ovat vähentyneet. Ongelmallisimmat kohdathan ovat tällä hetkellä taakanjakojen erityisesti maankäyttösektori. Taakanjakosektorin päästöjen osalta avainasemassa on liikenteen päästöjen sekä työkoneiden ja erillislämmityksen päästöjen vähentäminen.

Tässä strategiassa todellakaan ei linjata riittävästi toimia päästövähennyksen saamiseksi, ja niillekin toimille, mitä tässä todetaan, ei ole osoitettu riittävästi rahoitusta. Ilmastotavoitteeseen pääsy vaatisi tehokkaita taloudellisia ohjauskeinoja. Ne tästä puuttuvat, ja näitä ohjauskeinoja pitäisi suunnata erityisesti maankäyttö-, liikenne- ja työkonesektoreille.

Hallitus korostaa taloudellista tiukkuutta ja kuria, mutta valitettavasti tämä ei näy millään tavalla ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa, vaan päinvastoin se on hyvin höveliä. Saastuttajalle maksetaan edelleenkin, fossiilisten tukia on lisätty ja fossiilisten hintaa alennettu, ja sitten julkisella rahalla vielä siivotaan sotkut. Kyllä taloudellisia ohjauskeinoja ehdottomasti pitäisi pystyä paremmin hyödyntämään myös taakanjako- ja maankäyttösektorilla, koska kokemukset nimenomaan päästökaupparektorilta näyttävät sen, että kun hiilellä on hinta, niin se vähentää päästöjä.

Todellakin energiasektorilla olemme hyvin onnistuneet päästöjä vähentämään, mutta valitettavasti maankäyttösektorilla on menty aivan toiseen suuntaan, ja sen takia

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

energiasektorin hyvä työ on valunut hukkaan, jos katsotaan kokonaistavoitetta. Ehdottomasti maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma tulisi päivittää. Kun maankäyttösektorista on puhuttu, niin hallitus usein haluaa muistuttaa siitä, että nielujen romahdushan kävi jo viime kaudella, ja se on totta. Silloinhan loppukaudella hiilinielujen pelastuspaketti luotiin, mutta nyt tämä hallitus ei ole tehnyt minkäänlaisia toimia maankäyttösektorin vahvistamiseksi — päinvastoin ensi töikseen [Puhemies koputtaa] se peruutti jo päätetyistä toimista. Sen takia maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma tulisi päivittää, koska on ihan selvää, että tämän muutoksen myötä nykyinen suunnitelma ei ole enää ajantasainen.

Tässä lopuksi, puheenjohtaja, vielä haluan esittää hyväksyttäväksi seuraavan kannanoton, joka on vihreiden ja SD:n yhteinen, eli vastalauseen numero 1 kannanottoehdotuksen, jossa on kaksi kohtaa. Toisessa edellytetään sitä, että kansallinen energia- ja ilmastostrategia päivitetään vastaamaan EU:n 2030 tavoitteita ja kansallista 2035 ilmastotavoitetta siten, että strategia kohdentuu selkeästi energiantuotannon ilmastovaikutuksiin sekä energiaturvallisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseen kustannustehokkaasti. Ja kohta 2: ”Eduskunta edellyttää, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma on päivitettävä viipymättä maankäyttösektorin toimenpiteiden vahvistamiseksi.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

17.21 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen energia- ja ilmastostrategian päivitys ei ole strategia sanan perinteisen merkityksen mukaisesti, se kun ei kuvaa selkeää polkua ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi eikä toimenpiteitä seuraavien vuosien keskeisten päästövähennysten saavuttamiseksi. Strategiassahan tavanomaisesti vertaillaan kustannusvaikuttavuutta ja arvioidaan saavutettavia hyötyjä.

Ilmastolaki edellyttää tällaisen strategian tekemistä, mutta kun tämä strategia ei edes tähtää hiilineutraaliuteen, niin joku voisi sanoa sen olevan ilmastolain vastainen. No, sehän ei ole sikäli yllätys, koska hallituksessa on sellaisia voimia, jotka ovat tiukasti vastustaneet kaikkea fossiilisesta energiasta ja näin ollen myöskin Venäjän vaikutusvallasta vapautumista, vastustaneet puhtaan energian investointeja, joita suomalainen elinkeinoelämä on kaukonäköisesti kuitenkin tukenut, nimittäin hiilineutraalisuustavoite voi olla Suomen kansantalouden tärkein kasvutekijä, kun ilmastoteollisuuden vienti entisestään lisääntyy. Tunnen sympatiaa ministeri Multalaa kohtaan, kun tätä tietoa ei kuitenkaan ole saatavissa tästä paperista, joka ei kerro, kuinka päästövähennystoimien ja puhdistuvan teollisuuden myötä syntyy työtä, hyvinvointia ja talouskasvua Suomeen ja Eurooppaan.

Valiokunnan puheenjohtaja Junnilan puheenvuorosta yhdyn ehdottomasti sanapariin ”poukkoileva politiikka” ja myöskin sen aiheuttamaan haittaan. Hallitushan luopui aikanaan terveysverosta saadakseen Fazerin karkkitehtaan Lahteen. No, tämä Musta Pekka siirrettiin sitten datakeskusten verotukseen. 30 miljoonan säästöstä uhkasi tulla miljardivahinko, kunnes hallitus päätti luopua siitäkin. En ole enää osannut seurata, mihin käteen tuo Musta Pekka on seuraavaksi joutunut, mutta luulisin, että pitkäaikaistyöttömät ovat sen Mustan Pekan saaneet, kuten niin kovin usein.

Yksi huomio vain datakeskusten sähkönkulutuksesta: On kiinnostavaa havaita, että tämä poliittinen jana onkin oikeastaan ympyrä, eli peräkkäiset perussuomalaisen ja

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

vasemmistoliittolaisen puheenvuorot olivat identtisiä pelotellessaan kotitalouksia sähkön vähentymisellä ja sähkölaskun kasvamisella. Onkohan edustaja Yrttiaho perussuomalaisten tavoin sitä mieltä, että sähköautoihin siirtymistä pitää hidastaa? Niin, ehkä he olisivat kuulleet joskus uusiutuvasta energiasta. Uusiutuvahan tarkoittaa juuri sitä, että se uusiutuu.

Euroopan halvimman tai toiseksi halvimman sähkön hinnan kääntöpuolihan on se, että tuotanto ei ole houkuttelevaa. Toissa päivänä sähkön kuluttajahinta oli miinuksella. Tässä tapauksessa kysyntä luo tarjontaa. Suomessa on jo luvitettu tuplasti se tuulivoimakapasiteetti, joka nyt on käytössä, ja potentiaali on peräti kymmenkertainen. Siksi on hyvin vahingollista pelotella kotitalouksia kallistuvalla sähköllä, kun sen tuotanto voi kasvaa vähintään kysynnän mukaisesti.

Korostan sitä, että datakeskuksilta on edellytettävä vastuuta energiantuotannosta, siirtoyhteyksistä, varavoimasta, kysyntäjoustopuolesta. Hassua kyllä, yhdet merkittävimmät päästövähennykset on aiheutettu sillä — vähän ehkä puolivahingossa — kun datakeskusten hukkalämpöä on hyödynnetty päästöttömänä, polttoa korvaavana kaukolämpönä. Microsoft tulee lähivuosina lämmittämään 40 prosenttia Espoon asunnoista. Tämä on muuten suomalainen innovaatio, maailmalla ihailtu ja tulossa ilmeisesti myöskin EU:n vaatimuksiin. Korostan siis sitä, että vaikka datakeskusinvestoinnit ovat tervetulleita, Suomella on varaa ja velvollisuus asettaa tiukat ehdot, vaativat ehdot, energiaturvallisuuden takaamiseksi.

Pitemmittä puheita: kannatan edustaja Mikkosen esittämää vastalauseita ja sen kannanottoehdotuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? [Sari Multala: Kiitos, mielelläni!] — Olkaa hyvä.

17.25 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Minä olen pahoillani, että ei näköjään niin kovin paljon tämä keskustelu vaikuta kiinnostavan. Kiitos, että edustaja Harakka täällä vielä hetken aikaa on ja ehkä kuulee sitten näitä vastauksia, joissa tässä muutamaa kysymystä voisinkin kommentoida.

Tässä oli tosiaankin valiokunnan puheenjohtaja. Ehkä ensin totean vielä, kun en tuossa ensimmäisessä vastauspuheenvuorossani sitä todennut, että nyt todellakin olemme jo tarttuneet toimeen siinä, että tätä ilmastolain mukaista ja sen ulkopuolelta tulevaa suunnittelujärjestelmää tullaan päivittämään niin, että seuraavalla hallituksella, kuka ikinä siellä sitten istuukin, olisi jo hallitusneuvotteluissa mahdollisuus päästä kaikkeen siihen tietoon, joka tarvitaan päätöksen tekemiseksi. Tällä tavoin tehtynä tämä on aika haastava tehtävä, kun meillä on sinällään sitova ilmastolaki, että ensin päätetään ikään kuin toimista ja sitten katsotaan, mihin se riittää. Toisinpäin olisi parempi: että olisi kaikki tarvittava tieto ja skenaarioanalyysit olemassa jo hallitusneuvotteluissa. Sitä työtä tehdään jo työ- ja elinkeinoministeriössä ja tietenkin myös ympäristöministeriössä.

Näistä muista huomioista:

Meillä on käynnissä kyllä työ datakeskusten eri mahdollisuuksista osallistua sähkönkulutuksen ja -tuotannon joustoon. Itsekin ajattelen täysin samoin kuin tässä edustaja Harakka, että kyllä tämä kysyntä on nimenomaan se, joka tuo sitten sitä tuotantoa. Näinhän on tapahtunut tähän asti, ja näin tulee tapahtumaan myös jatkossa, koska meillä on tällä hetkellä jo liittymäkyselyitä. Kun katsotaan niitä, niin valtavasti enemmän on

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

tuotantoliittymäkyselyitä kuin sitten kysyntäliittymäkyselyitä. Se kertoo siitä, että heti kun kysyntä kasvaa, niin lisää tuotantoa kyllä tulee.

Enemmänkin on sitten kyse siitä, että kun meillä on tämä siirtoverkko siinä mielessä epätasapainossa, että meillä tuotantoa on enemmän tuolla pohjoisessa Suomessa ja Länsi-Suomessa ja sitten kysyntää ja kulutusta ja toki liittymäkyselyitäkin enemmän täällä eteläisessä, Itä-Suomi on aika lailla tasapainossa, niin siinä on yhteensovittamista, että tämä saadaan pysymään jatkossakin tasapainossa. Meillä on siltikin Suomessa Euroopan vahvin kantaverkko ja siirtoyhteydet, eli meillä vielä ei olla ongelmissa, mutta sen vuoksi myös teemme tätä työtä tässä, että tämä joustavuuselementti siellä myös olisi jatkossa mukana, ja siinä mielessä on tartuttu tähän työhön.

Sitten haluan tässä myös vasemmistoliiton Yrttiaholle todeta, että kyllä sähköistyminenhan on nimenomaan vastaus päästöjen vähentämiseen. [Timo Harakka: Näin on!] Se ei ole ongelma. Se on yksi syy siihen, että kun esimerkiksi teollisuus sähköistyy tai liikenne, niin myöskin sähkön kysyntä kasvaa, ja sitä vasten syntyy sitten uutta tuotantoa ja myös ydinvoimaa, kun me sitä tähän maahan haluamme. Niin käsittäkseni kyllä kaikki muut puolueet — nyt olin hieman yllätynyt, että vasemmistoliitto näytti täällä jopa vähän vastustavan ydinvoimaa, kun olen käsittänyt, että Suomessa on laaja kannatus uudelle ydinvoimalle ja myös lisärakentamiselle. Se voi nykyään olla uusien teknologioiden myötä myös hajautettua tuotantoa. Joka tapauksessa sitäkään ei synny, jollei ole uutta kysyntää. Eli kysynnän pitää kasvaa, jotta voi syntyä uutta tuotantoa. Muutenhan ei ole ketään, kenelle myydä sitä sähköä.

Sen vuoksi en usko siihen, että tämä olisi lainkaan huono asia, vaan päinvastoin se on hyvä asia, koska me haluamme myös lisätä ydinvoiman suhteellista osuutta energiapaletissa. Sitten toisaalta myös niin, että kun hinta vaihtelee, mitä on tietenkin — ymmärrän hyvin — kuluttajien kannalta välillä vaikea ymmärtää ja mihin ehkä varsinkin sopeutua, niin sekin jo itsessään aiheuttaa sen, että syntyy erilaisia varastointi- ja joustoratkaisuja, ja toisaalta sitten heidän, joilla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa omaan kulutukseen, kannattaa aina ottaa sähkön kiinteähintainen sopimus.

Sitten totean myöskin sen, että energia- ja ilmastostrategiahan ei ole ilmastolain mukainen asiakirja. Tämä on ikään kuin erillinen paperi, joka tehdään sen vuoksi, että kaikki nämä muut suunnitelmat ovat ikään kuin yhden sektorin juttuja. Eli meillä on keskipitkän aikavälin suunnitelma, joka on ilmastosuunnitelma, joka on taakanjakosektorilla. Sitten meillä on tämä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma, joka on maankäyttösektorille. Tätä päästökauppasektoria toki seurataan aina, mutta tämä yhteensovittaa sitten nämä kaikki eri sektorit, ja siitä saadaan ikään kuin se kokonaiskuva.

Sitten, jotta ei tulisi väärää mielikuvaa: Kyllä me teemme toimia myös maankäyttösektorilla ja laitamme sinne myös rahaa, mutta totta kai on selvää, että siellä se vaje on suurempi ja sen vuoksi myös lisätoimia tullaan tarvitsemaan, toki myös lisää parempaa tietoa, koska on ihan selvä, että päätöksenteon pitäisi perustua parhaaseen mahdolliseen tietoon. Sitten Euroopan tasolla taas toisaalta on hyvin tärkeitä, että maiden välillä voidaan luotettavasti vertailla näitä asioita keskenään, jotta ei käy niin, että velvoitteita noudatetaan hieman eri tavoin ja sitten joitakin maita siitä palkitaan ja toisia rangaistaan. Tämä työ on käynnissä, ja meillähan on varattu myös rahoitusta tähän, että me parannamme tätä ilmastoseurannan järjestelmää ja erityisesti hiilinielujen seurantajärjestelmää maankäyttösektorilla. Sieltä ensimmäisiä tuloksia nyt odotetaan tämän vuoden lopulla, joten sieltäkin varmasti myös tulevan vuoden hallitusneuvotteluita

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

varten saadaan parempaa tilannekuvaa ja tietoa ja samalla tavoin myös Eurooppaan vietäväksi ajatuksia ja suunnitelmia.

Sen vielä haluan tähän loppuun todeta, arvoisa puhemies, kun nyt ei ole valtavaa ruuhkaa puheenvuoroista, että me todellakin teemme valtavasti vaikuttamistyötä Euroopassa. Se, että monet kustannusvaikuttavimmat ilmastotoimet tapahtuvat Euroopassa, on se syy siihen, miksi me sitä vaikuttamistyötä tietysti myös siihen suuntaan teemme, ja myös se, että yritysten investointiympäristö säilyy mahdollisimman vakaana ja sisämarkkinat mahdollisimman hyvin toimivina, koska on ihan päivänselvää, että me haluamme, että Eurooppaan suuntautuu puhtaita investointeja jatkossakin. Se, että yritykset investoivat Suomeen, ei ole mitenkään ristiriidassa sen kanssa, että me teemme täällä myös vaikuttavaa ilmastopolitiikkaa, [Timo Harakka: Päinvastoin!] päinvastoin. Kasvu- ja ilmasto- ja energiapolitiikka voivat hyvin kulkea käsi kädessä, ja Suomihan on jo osoittanut tämän siinä, että meillä vaikkapa nyt viime vuonna investointien määrä oli Euroopassa kasvanut varmastikin eniten, mutta me olimme myös erittäin korkealla siinä taulukossa, olimmeko jopa ykkösenä. Sitten samaan aikaan meillä myöskin talous on kääntynyt kasvuun ja päästöt vähentyvät edelleen. Eli kyllä, tämä on mahdollista, ja tätä työtä tietysti haluan jatkaa.

Nyt meillä vaikuttamisen kohteena on sitten Euroopassa tämä tuleva ilmastoarkkitehtuuri vuodesta 2030 eteenpäin, ja se työ on käynnissä. Se onkin sitten haastavampi harjoitus. Kun aletaan kuitenkin olla onnistuneita koko Euroopassa siinä, että aidosti päästöt vähenevät, niin sitten niiden loppujen päästöjen vähentäminen on toki aina vain haastavampaa, mutta sekin on mahdollista, kunhan pidetään suunta kirkkaana ja myös ohjauskeinot selkeinä, jotta yritykset sitten voivat luottaa siihen, että investointeja puhtaisiin teknologioihin kannattaa tehdä. Suomi voi todellakin olla tässä myös kokoaan suurempi, kun me pystymme tarjoamaan — tai siis meidän yritykset pystyvät tarjoamaan — näitä ratkaisuja myös maailmalle.

Yksi hyvä asia on myös se, että Eurooppahan nykyään tekee, EU tekee, siltä pohjalta kauppasopimuksia eri maiden kanssa, kuten Intian tai vaikkapa Mercosurin Etelä-Amerikan, että ne perustuvat siihen, että nämä kohdemaat ovat myös sitoutuneet ilmastopolitiikkaan ja Pariisin ilmastopöytäkirjaan ja myös niiden toimien tekemiseen. Nyt jo sillä, että Eurooppa myöskin perii tällaista hiilimaksua rajoillaan, on ollut vaikutusta siihen, että vaikka Intiassa on jo lähdetty suunnittelemaan sitä, että sielläkin päästöistä aletaan vähitellen maksamaan hintaa. Hekin haluavat olla mukana kehityksessä.

Tämä on nykyään myös osa meidän turvallisuuspolitiikkaa, koska usein puhdas energiantuotanto on myös kotimaista energiaa, oli se sitten tuotettu täällä Suomessa uusiutuvasti tai vaikkapa Intiassa. Eli tällä tuetaan myös tämmöistä kokonaisturvallisuutta ja omavaraisuutta vahvasti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

17.34 **Timo Harakka sd:** Kiitos, puhemies! Haluan kiittää ministeri Multalaa paitsi kärsivällisyydestä myöskin siitä, että osoitatte tätä tinkimätöntä ja johdonmukaista linjaa siinä, että päästövähennykset ja hiilineutraalisuustavoite ovat itse asiassa suomalaisen kasvun ja hyvinvoinnin tae pikemminkin kuin sen este. Siksi haluan siihen kannustaa varsinkin tilanteessa, jossa kaikki lähiympäristössänne eivät ole tästä samaa mieltä.

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Haluan tässä vain todeta sen, että kukaan ei ole halunnut esimerkiksi edellisessäkään hallituksessa sitä, että meillä olisi näin monimutkainen ja monen päällekkäisenkin raportoinnin mukainen ilmastoraportointi, vaan kyllä siinä on edelleen sitten eri ministeriöiden väliset ikään kuin reviirien ajatukset pakottaneet siihen tilanteeseen, että näitä näin monta on. Uskon, että todellakin ajan kuluessa tästä alkuperäisestä reviirivartiosta päästään lähemmäs sitä ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän ehkä alkuperäisintä ajatusta siitä, että tämä olisi yhteinen yhteiskuntapolitiikan tavoitteenasetanta, eikä niin, että eri sektorit ikään kuin puuhaavat omiaan.

Osasyyhän tähän tietenkkin on juuri tämä eurooppalainen ajattelutapa, joka on jakanut nämä ilmastotoimet sitten taakanjakosektoriin ja maankäyttösektoriin ja niin edelleen, mikä sitten on aiheuttanut meille ongelmia tietenkkin sen mielekkäimmän ja kustannusvaikuttavimman ilmastopolitiikan rakentamisessa, koska siihen kullekin on asetettu omat tavoitteensa. Tiedän kokemuksesta, että esimerkiksi liikennesektorin päästövähennykset ovat huomattavasti kalliimpia kuin maankäyttösektorin päästövähennykset, mutta niin kauan kuin niitä pidetään erillään eikä toimita samaan suuntaan, ei päästä parhaaseen lopputulokseen.

Vielä ehkä pöytäkirjoja varten on pakko korjata sellainen virheellinen väite sähköautoilun kustannuksista: On aivan selvää, että sähköautoilu on käyttökustannuksiltaan huomattavasti monin verroin edullisempaa kuin perinteinen polttomoottoriautoilu. Tosiaan toissa päivänähän autoa sai siis ladata käytännössä ilmaiseksi, kun sähkön hinta oli niin matalalla. Jokainen paljon autoa käyttävä, myöskin haja-asutusalueilla, on päässyt jo pikkuhiljaa siihen tilanteeseen, että vaikka ehkä hankintahinta on edelleen himpun korkeampi kuin polttomoottoriautolla — joiden hankintahinta laskee juuri sen takia, että niitä ei kohta kukaan enää halua — niin päivittäisessä käytössä ne säästävät oman hintansa varsin nopeasti.

Vielä aivan loppuun, arvoisa puhemies, havainto siitä, että on aivan merkityksellistä tietenkkin se, että kauppasopimuksessa käydään tätä keskustelua myöskin ilmastotoimista kaikkien osapuolien kanssa. Ikävintähän on tietysti se, että meidän kaikkein tuorein kauppasopimus on tehty maan kanssa, joka on irtautunut Pariisin ilmastosopimuksesta, eli Yhdysvaltain kanssa, mutta ehkä me muu maailma sitten koetamme pitää edistyksen lippua korkealle. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Valtioneuvoston selonteko VNS 11/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 11/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi

Hallituksen esitys HE 52/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 8/2026 vp

Pöytäkirja PTK 56/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2026 vp

Lakialoite LA 7/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.5.2026 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 28.5.2026 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi: